

• Noord- en Oost-Gelderland
• Korpsbeheerder

De heer [REDACTED]
Postbus 10591
1001 EN AMSTERDAM

Bezoekadres : Europaweg 79, Apeldoorn

Telefoon : [REDACTED]
Faxnummer : [REDACTED]
Postadres : Postbus 618
7300 AP APELDOORN

Ons kenmerk : 12ink03093
Behandeld door : [REDACTED]
Telefoon : [REDACTED]
Datum : 1 juni 2012
Uw kenmerk : wobverzoek oktober 201250006
Onderwerp : Besluit in primo
Bijlage(n) : -div-

Geachte heer [REDACTED]

Bij brief van 24 mei 2012 heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur verzocht om kort samengevat alle beschikbare documenten, ten aanzien van selectief, discriminatoir handelen, optreden of op een andere manier functioneren en/of etnisch profileren, handelen, optreden of op een andere manier functioneren van zowel individueel functionarissen als beleidsmatig handelen van het apparaat als geheel, waar het korps Noord- en Oost-Gelderland werkzaam is. Dit verzoek is hier op 30 mei 2012 in goede orde ontvangen; de ontvangst is u bij brief van 31 mei 2012 bevestigd en de termijn is met vier weken verlengd. Deze brief vormt het primaire besluit op uw verzoek.

Kader

Op grond van artikel 3 lid 1 van de Wob kan een ieder om informatie verzoeken neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid. Een zodanig verzoek wordt in beginsel binnen vier weken afgehandeld. Het begrip documenten dient ruim uitgelegd te worden, maar reikt niet zover dat er een vergaarplicht op mij rust om documenten te vervaardigen ten behoeve van een Wob-verzoek.

Beoordeling

Uit onderzoek blijkt dat binnen het gebied waar het korps Noord- en Oost-Gelderland werkzaam is geen disciplinaire of strafrechtelijke onderzoeken met betrekking tot discriminatie zijn verricht. Verder heeft het korps Noord- en Oost-Gelderland geen klachten met betrekking tot het optreden van politiefunctionarissen ontvangen. Het voorstaande impliceert dat het niet mogelijk is om u de gevraagde gegevens te verstrekken. Ook zijn er geen beleidsadviezen, notities of dergelijke opgesteld die betrekking hebben op discriminatie. De politieregio Noord- en Oost-Gelderland beschikt echter op intranet over een handleiding discriminatiezaken. Dit handboek discriminatiezaken is speciaal ontwikkeld voor iedere executieve medewerker. Politimedewerkers kunnen hier in de dagelijkse praktijk mee aan de slag. In de bijlage treft u volledigheidshalve de handleiding discriminatiezaken en een folder aan.

Besluit

Het korps Noord- en Oost-Gelderland heeft geen informatie, zoals door u omschreven in uw Wob-verzoek beschikbaar. Het voorstaande impliceert dat het niet mogelijk is om u de gevraagde gegevens te verstrekken. Volledigheidshalve heb ik de handleiding discriminatiezaken en een folder bijgevoegd.

Wettelijke grondslag

Dit besluit is gebaseerd op artikel 5, 6, 7 en 10 van de Wet openbaarheid van bestuur en artikel 3:2 en 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Meer informatie?

Uw verzoek om informatie is met uiterste zorgvuldigheid behandeld. Desondanks kan het voorkomen dat er iets onduidelijk is. In dat geval kunt u zich wenden tot Bureau Juridische Zaken.

Hoogachtend,

De korpsbeheerder,

Drs. J.C.G.M. Berends MPA

Binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit kan ieder wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, bezwaar maken. Het bezwaar moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam, adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaar moet worden gericht aan de Korpsbeheerder, per adres Bureau Juridische Zaken, Postbus 618, 7300 AP APELDOORN.

Discriminatie

Extra aandachtspunten m.b.t. aangifte van anti-homoseksueel gedrag
Naast de algemene uitgangspunten geldt voor de aangifte van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid het volgende punt:

- Wees alert op een discriminatiegrondslag bij een melding of aangifte van een delict, gepleegd rond een specifiek gebied, zoals een ontmoetingsplaats. Zo kan een aangifte van mishandeling duiden op 'potenrammen'.

Discriminatoir aspect

Wees attent bij het verhoren van een verdachte, die zich mogelijk niet in discriminatoire zin uitlaat, dat de aanleiding van het strafbare feit hierin wel gevonden kan worden.

- Leg deze verklaring vast in BPS (en incidentcode koppelen aan projectcode DISCRIM).

Geen strafbare discriminatie

Indien geen sprake is van een strafrechtelijke discriminatie: een mutatie (laten) opmaken en de melder, als hij/zij dat wil, doorverwijzen naar:

- Art. 1 Noord Oost Gelderland
desgewenst anoniem via: 0900-2354354
- Slachtofferhulp: 0900-0101
- Woningcorporatie of andere betrokken instantie.

Voor meer informatie

Intranet: Startpagina / Kennis / Projecten / Discriminatie.

Artikel 1 van Grondwet

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Artikel 90quater Wetboek van Strafrecht

Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolg kan hebben dat erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het openbare leven, wordt tenietgedaan of aangetast.

Verplichtingen politie

Het College van procureurs-generaal heeft een Aanwijzing Discriminatie opgesteld. Voor de politie vloeien daar de volgende verplichtingen uit:

1. Aangiften en meldingen van strafbare discriminatie verplicht opnemen;
2. Opsporingsonderzoek instellen naar identiteit van de verdachte;
3. Proces-verbaal voltooien en zo spoedig mogelijk naar parket inzenden;
4. Afwijken van punt 1 t/m 3 alleen in overleg met het OM (contactgegevens zie intranet).

Strafbare Discriminatie

- Discriminatie kent vele verschijningsvormen. In de artikelen 137c tot en met 137g (misdrijven tegen openbare orde) en artikel 429quater (overtreding tegen openbare orde) van het Wetboek van Strafrecht zijn de meest zuivere vormen van discriminatie strafbaar gesteld.
 - Beledigen van een groep mensen (137c Sr.);
 - Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (137d Sr.);
 - Openbaar maken, toezenden, verspreiden van uitlatingen (137e Sr.);
 - Deelnemen aan, steunen van discriminatoire activiteiten. (137f Sr.);
 - Beroepsmatige discriminatie (137g Sr.);
 - Bij de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf discrimineren van personen (429quater Sr.);
- Discriminatiegronden kunnen zijn: ras; godsdienst; antisemitisme; levensovertuiging; geslacht; seksuele gerichtheid of handicap.

Verschil tussen belediging (266 Sr.) en discriminatie (137c Sr.)

- **Belediging (266 Sr.)** van persoon/personen (bv. "Jij vuile kanker Turk / moslim"). Denk hierbij aan het opnemen van een klacht! En koppel aan projectcode DISCRIM.
- **(Discriminerende) belediging (137c Sr.)** over een groep mensen (bv. "Jullie moslims zijn allemaal racisten" of "Jij vuile Marokkaan ga terug naar je eigen land").

Ambtshalve vervolgen

Indien discriminatie in het openbaar en in aanwezigheid van de politieambtenaar is gepleegd, is een aangifte niet noodzakelijk en kan direct worden overgegaan tot het opmaken van een proces-verbaal of eventueel een aanhouding. Voor de bewijsvoering is het overigens beter om iemand aangifte te laten doen cq. als getuige te horen.

Stappen in het werkproces

1. Melding/intake

Neem melder serieus, verzamel zoveel mogelijk (achtergrond-) informatie

2. Vaststellen wel of geen discriminatie

In overleg met HOVJ

3. Opnemen aangifte / melding

BPS en koppelen aan projectcode DISCRIM

4. Onderzoek

O.a. naar identiteit van de verdachte

5. Aanhouden

- Op heterdaad

- Buiten heterdaad, in overleg met OvJ (67 lid 1b Sv.):

- Bij structurele vormen van discriminatie op grond van het 'een gewoonte' of 'beroep' maken van discriminatie; of
- Bij discriminatie 'door twee of meer verenigde personen'.

6. Horen verdachte / getuige

- Sociaal verhoor, open vragen, algemeen denkkader m.b.t. discriminatie.

7. Proces verbaal binnen 30 dagen afronden en inzenden naar het OM

Discriminatie in de horeca

- **137g** is een **misdrijf**, waarbij de **opzet** moet worden **bewezen** bij discriminatie wegens **ras**.
- **429quater** is een **overtreding** waarbij **geen opzet** aanwezig hoeft te zijn, bij discriminatie wegens **ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht, hetero- of homoseksuele gerichtheid en handicap**.
 - Ga ter plaatse met melder;
 - Vraag portier en eigenaar naar reden van weigering;
 - Constater (gemixte) samenstelling van klanten;
 - Dossiervorming (tenminste een mutatie en koppelen aan projectcode DISCRIM).

Categorie	Pre-opsporing, opsporing, vervolging, informatieverstrekking, strafvordering
Rechtskarakter	Aanwijzing i.d.z.v. artikel 130, lid 4 Wet RO
Afzender	College van procureurs-generaal
Adressaat	Hoofden van de parketten
Registratienummer	2007A010
Datum vaststelling	29-10-2007
Datum inwerkingtreding	01-12-2007
Geldigheidsduur	30-11-2011
Publicatie in Stcrt	2007, 233
Vervallen	Aanwijzing discriminatie (2003A005)
Relevante beleidsregels	Richtlijn voor strafvordering discriminatie
Wetsbepalingen	Artikelen 137c tot en met 137g en art. 429 quater WvSr. Commune delicten met een discriminatoir aspect (zie bijlage 1).
Jurisprudentie	-
Aantal bijlagen	1

Samenvatting

Deze aanwijzing stelt regels omtrent de opsporing en vervolging van discriminatie. Ingegaan wordt op:

- De samenwerking tussen het OM, het lokaal bestuur, de politie en de ADV's op politieregioniveau;
 - De verwerving van discriminatiezaken;
 - De afhandeling van aangiften en meldingen van discriminatie;
 - De vervolging van overtredingen van discriminatiebepalingen;
- De benadering van aangevers/benadeelden (in de zin van artikel 51a Wetboek van Strafvordering (WvSv));
 - De terugkoppeling van de afdoening van zaken aan de politie en de ADV's.

Achtergrond

Het belang van discriminatiebestrijding is groot. Iedere burger moet zich een volwaardig burger weten en voelen en gevrijwaard blijven van uittalingen en handelingen die hem als lid van een vermeend minderwaardige groep bestempelen.

Discriminatie kent vele verschijningsvormen. In de artikelen 137c tot en met 137g en artikel 429 quater van het Wetboek van Strafrecht (WvSr) zijn de grondvormen van discriminatie strafbaar gesteld, namelijk het in het openbaar beledigen, het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld en het bij de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf discrimineren van personen wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht, seksuele gerichtheid of handicap. In het vervolg van deze aanwijzing duiden we deze delicten aan met de term discriminatiefeiten.

Daarnaast worden er vele 'gewone' delicten gepleegd, waarbij discriminatoire aspecten – doorgaans als motief op de achtergrond – een rol spelen^[1]. Deze delicten worden aangeduid als 'commune delicten met een discriminatoir aspect'^[2]. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt in commune delicten waarbij het discriminatoire aspect niet als zelfstandig feit ten laste kan worden gelegd en in commune delicten waarbij dat wel mogelijk is^[3].

Alle voornoemde gedragingen zijn uitingen van onverdraagzaamheid jegens medemensen die uit maatschappelijk oogpunt niet getolereerd mogen worden.

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft een belangrijke rol te vervullen in de bescherming van de samenleving tegen discriminatie. Het strafrecht biedt bij uitstek de mogelijkheid om mensen publiekelijk ter verantwoording te roepen en te straffen. Discriminatiezaken krijgen dikwijls veel media-aandacht en bieden het OM aldus een goede gelegenheid om de strafrechtelijke bijdrage aan de aanpak van het discriminatieprobleem voor het voetlicht te brengen.

In discriminatiezaken dient de strafrechtelijke handhaving, naast een civielrechtelijke en een bestuurlijk preventieve en bestuurlijk sanctionerende aanpak van discriminatie, een wezenlijke bijdrage te leveren aan de markering van de wettelijke norm. Om met effect strafrechtelijk te kunnen optreden is een eenduidig beleid en een actieve opstelling van het OM, de politie en de anti-discriminatievoorzieningen (ADV's) noodzakelijk. Het OM moet een geloofwaardige en betrouwbare bondgenoot zijn in de strijd tegen de discriminatie.

Organisatie en randvoorwaarden

Inhoud

- Contactfunctionarissen
- Verantwoordelijkheden OM
- Verantwoordelijkheden politie
- Registratie van discriminatie-incidenten
- Verantwoordelijkheden LECD-OM

1. Contactfunctionarissen

Ten behoeve van de ontwikkeling van een uniform en doeltreffend beleid binnen het OM en de politie en een voorspoedige afhandeling van zaken is een goede onderlinge afstemming noodzakelijk. Daartoe is bij de elf regioparketten en de ressortsparketten een discriminatieofficier van justitie respectievelijk discriminatieadvocaat-generaal aangesteld. De discriminatieofficier is contactfunctionaris voor alle politiekorpsen en ADV's in het verzorgingsgebied van het regioparket^[4]. Ter ondersteuning van de discriminatieofficier is op elk arrondissementsparket een parketsecretaris met taakaccent discriminatie aangesteld. Ieder politiekorps beschikt op strategisch niveau over een portefeuillehouder en op operationeel niveau over een contactambtenaar discriminatie.

De functionarissen van OM en politie hebben een actieve rol in de totstandkoming en de continuering van de in deze Aanwijzing beschreven beleidsmatige aanpak van discriminatie.

2. Verantwoordelijkheden OM

Het OM is verantwoordelijk voor een actief opsporingsbeleid, wat wil zeggen dat met name de discriminatieofficier ervoor zorgt en er op toeziet dat de verplichtingen die voortvloeien uit deze Aanwijzing worden nagekomen.

Discriminatiezaken zijn specialistische zaken waarvoor geldt dat de (zaaks-)expertise en de capaciteit voor de zaaksbehandeling is belegd bij het regioparket, in de persoon van de discriminatieofficier. De hoofdofficier blijft verantwoordelijk voor de gehele opsporing (inclusief de pre-opsporing) en vervolging van discriminatie in het eigen arrondissement, al wordt de feitelijke afdoening uitbesteed aan de discriminatieofficier op het regioparket.

De inzet van de discriminatieofficier wordt mogelijk gemaakt door deze een adequate vrijstelling te geven voor de uitvoering van de in deze Aanwijzing opgenomen verwervings- en verwerkingstaken en van adequate ondersteuning te voorzien in de persoon van een parketsecretaris of een beleidsmedewerker met een taakaccent discriminatie. Afspraken over de werkzaamheden van de discriminatieofficier ten behoeve van een lokaal parket worden vastgelegd in horizontale afspraken tussen de hoofdofficiërs van het regionale en het lokale parket.

3. Verantwoordelijkheden politie

De politie zorgt ervoor dat de aanwijzing discriminatie geïmplementeerd is en breed gedragen wordt in de eigen organisatie. Om dit te borgen is het antidiscriminatiebeleid opgenomen in het korpsjaarplan.

Ieder politiekorps werkt met betrekking tot discriminatie met een geldend reactieprotocol naar landelijk model en stemt dit af met het OM^[5].

4. Registratie van discriminatie-incidenten

Het is van groot belang om zicht te hebben op de aard en de omvang van de discriminatieproblematiek op politieregionniveau. Hiervoor is de registratie van meldingen en aangiften van discriminatie-incidenten een noodzakelijke voorwaarde. De politie zorgt voor een eenduidige registratie van zowel de grondvormen van discriminatie, als de commune delicten met een discriminatoir aspect. Het betreft de registratie van meldingen, aangiften en uit eigener beweging opgemaakte processen-verbaal.

Aan de hand van de registratie wordt door de politie, ten behoeve van het OM, periodiek een lijst van discriminatie-incidenten opgesteld. Deze lijst is een geordende weergave van de meldingen, aangiften en uit eigener beweging opgemaakte processen-verbaal van discriminatie-incidenten. Daarnaast brengt de politie per regio een cijfermatig evaluatief jaaroverzicht (managementrapportage) uit over de incidenten die op deze lijst

staan.

Het OM registreert alle discriminatiefeiten in het eigen bedrijfsprocessensysteem (COMPAS/GPS). Het betreft zowel discriminatiefeiten als de commune delicten met een discriminatoir aspect.

5. Verantwoordelijkheden LECD-OM

Ter ondersteuning van de discriminatieofficier c.q. -advocaat-generaal staat voor het OM het Landelijk Expertise Centrum Discriminatie (LECD-OM) ter beschikking. De portefeuillehouders en contactambtenaren discriminatie van de politie worden bijgestaan door het Landelijk Expertise Centrum Diversiteit (LECD-Politie).

De belangrijkste taken van beide expertisecentra zijn:

- Advisering over de afdoening van discriminatiezaken in al hun facetten (OM);
 - Opbouwen, bijhouden en organiseren van expertise;
- Stimuleren en adviseren van de arrondissementsparketten en politieregio's bij het ontwikkelen en realiseren van lokaal beleid;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van het landelijk OM- en politiebeleid inzake discriminatiebestrijding;
- Een bijdrage leveren aan een landelijk criminaliteitsbeeld discriminatie, onder verantwoordelijkheid van het KLPD;
 - Het publiceren van een jaarlijks cijfermatig overzicht van discriminatiezaken.

Het LECD-OM organiseert ten minste twee keer per jaar een landelijk overleg ten behoeve van de discriminatieofficiëren, de discriminatieadvocaten-generaal en de portefeuillehoudend procureur-generaal.

4. Pre-opsporing

Inhoud

- Verwerving van discriminatiezaken
- Coördinatie tussen het OM, de politie, lokaal bestuur en ADV's
 - Landelijk beleid en monitoring

1. Verwerving van discriminatiezaken

De verwerving van discriminatiezaken vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier van Justitie. Dit houdt in dat de Hoofdofficier de lokale criminaliteit (op politieregioniveau) dient te kennen en dienovereenkomstig prioriteiten stelt bij de aanpak daarvan. De uitvoering gebeurt door de afdeling Verwerving van het arrondissementsparket, gebruik makend van de expertise van de discriminatieofficier.

Ten behoeve van de verwerving van discriminatiezaken worden, in de vorm van een jaarlijkse cyclus, de volgende activiteiten verricht:

- **Kennen van de criminaliteit.**

In opdracht van de Hoofdofficier wordt door het regiokorps eenmaal per jaar een criminaliteitsbeeld op politieregioniveau opgesteld, op basis van de eigen registratie van discriminatie-incidenten, aangevuld met gegevens van het OM, de ADV's en het lokaal bestuur.

- **Selectie van prioriteiten.**

Indien het regionale criminaliteitsbeeld daartoe aanleiding geeft worden specifieke vormen van discriminatie of van commune delicten met een discriminatoir aspect geselecteerd die bijzondere opsporingsbelangstelling behoeven.

- **N.B.:** door de politie wordt geen selectie gemaakt ten aanzien van ingekomen meldingen en aangiften. De politie neemt alle meldingen en aangiften van discriminatie in behandeling. Evenmin wordt door het OM een prioritering aangebracht ten aanzien van door politie aangeleverde zaken.

- **Afspraken met ketenpartners.**

Ten behoeve van de verwerving van discriminatiezaken worden door de discriminatieofficier, rekeninghoudend met de verantwoordelijkheid van de hoofdofficier, uitvoerings- en beleidsafspraken gemaakt met opsporingsinstanties en andere ketenpartners. Deze afspraken betreffen:

- Het aanleveren van gegevens over meldingen en aangiften van discriminatie.
- Overleg over eventuele bijzondere opsporingsbelangstelling.
- Indien het door de regiopolitie opgestelde criminaliteitsbeeld daartoe aanleiding geeft, het opstellen van een gezamenlijk beleidsplan of plan van aanpak voor de lokale aanpak (op politieregioniveau) van discriminatie, met daarin speciale aandacht voor die incidenten die bijzondere opsporingsinzet behoeven. Dit kan in de vorm van een handhavingsarrangement tussen arrondissementsparket en opsporingsinstantie.

- **Toe zien op het nakomen van de afspraken.**

Dit is een verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier, uit te voeren door de afdeling Verwerving van het arrondissementsparket, gebruik makend van de expertise van de discriminatieofficier.

- **Evalueren en herijken van de verwervingscyclus.**

Dit is een evaluatie van de hele cyclus zoals voornoemd. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de hoofdofficier door de afdeling Verwerving, door tussenkomst van de discriminatieofficier. Het LECD-OM adviseert over de wijze van evalueren en verzamelt de resultaten van de afzonderlijke evaluaties ten behoeve van een landelijk beeld.

2. Coördinatie tussen het OM, de politie, lokaal bestuur en ADV's

Ten behoeve van de verwervingscyclus zijn twee overlegsituaties van belang: het klassieke driehoeksoverleg en het regionaal discriminatieoverleg. In het driehoeksoverleg wordt het lokale (op politieregioniveau) antidiscriminatiebeleid (beleidsplan, plan van aanpak) vastgesteld en worden de personele en materiële randvoorwaarden gecreëerd om het beleid uit te kunnen voeren. Het regionaal discriminatieoverleg, vindt plaats op politieregioniveau. Dat overleg heeft zowel een zaaksbevorderende taak (casusoverleg) als een

beleidsvormende, adviserende en signalerende taak, onder andere ten behoeve van het driehoeksoverleg.

- **Het klassieke driehoeksoverleg tussen OM, lokaal bestuur en politie.**

De hoofdofficier plaatst het onderwerp discriminatie minstens tweemaal per jaar op de agenda van het driehoeksoverleg (gezagsdriehoek), eenmaal ter bespreking van de criminaliteitsbeeldanalyse en het op basis daarvan te voeren discriminatiebeleid en eenmaal ten behoeve van de evaluatie van het gevoerde beleid.

Overige punten van bespreking zijn in ieder geval:

(in de gezagsdriehoek:)

- Het op elkaar aansluiten van gemeentelijke voorzieningen, bestuurlijke maatregelen en de strafrechtelijke mogelijkheden;
- Bespreken van het cijfermatig evaluatief jaaroverzicht van de politie.

(in de beheersdriehoek:)

- Het opnemen van het onderwerp discriminatie in het korpsjaarplan van de regiopolitie;
- De beschikbaarheid van politiecapaciteit voor de opsporing in discriminatiezaken.

- **Het regionaal discriminatieoverleg (RDO).**

Dit is een periodiek overleg, minstens tweemaal per jaar, tussen het arrondissementsparket, vertegenwoordigd door de discriminatieofficier, de regiopolitie en de ADV's, eventueel aangevuld met vertegenwoordigers van het lokaal bestuur. Het RDO wordt in beginsel voorgezeten door de discriminatieofficier. Afhankelijk van de aard en de omvang van de discriminatieproblematiek kan dit overleg vaker plaatsvinden.

In het RDO overleggen de discriminatieofficier en de contactambtenaar samen met de ketenpartners (i.e.g. het ADV) over de lijst van discriminatie-incidenten. De discriminatieofficier en de contactambtenaar discriminatie van de het regiokorps stimuleren een spoedige en vakkundige afhandeling van de aangiften op de lijst. Zij zorgen tevens voor een vigerend privacyprotocol. Zij maken het mogelijk dat de afhandeling van zaken zodanig wordt vastgelegd dat hierover in de jaarrapportage verslag kan worden gedaan.

Activiteiten en punten van bespreking kunnen tevens zijn:

- Het criminaliteitsbeeld discriminatie (op politieregionniveau);
- De aansluiting van preventieve gemeentelijke maatregelen en bestuurlijke sancties op de strafrechtelijke mogelijkheden;
 - De ontwikkeling van een gezamenlijk beleidsplan of plan van aanpak;
 - Het opstellen van handhavingsarrangementen;
 - De evaluatie van de onderlinge samenwerking;
 - De terugkoppeling van de afdoening van zaken.

3. Landelijk beleid en monitoring

Ten behoeve van de verwerving heeft het LECD-OM de volgende taken:

- Samen met het LECD-Politie bijdragen aan de totstandkoming van een landelijk criminaliteitsbeeld discriminatie, ten behoeve van landelijke beleidsontwikkeling, onder verantwoordelijkheid van het KLPD;
 - Het signaleren van landelijke ontwikkelingen en trends;
- Het doen van aanbevelingen en beleidsvoorstellen aan het College van procureurs-generaal ten behoeve van de aanpak van discriminatie.

Inhoud

- Aangiften en meldingen
- Opmaken proces-verbaal
- Klachten over discriminerend politieoptreden
- Ambtshalve opmaken van proces-verbaal

1. Aangiften en meldingen

Alle *aangiften* betreffende discriminatie worden door de politie opgenomen. Een aangifte leidt tot opname op de lijst van discriminatie-incidenten. (Dit geldt niet voor meerdere aangiften die op hetzelfde incident betrekking hebben.)

Een aangifte leidt altijd tot een strafrechtelijk gevolg (dagvaarding, transactie, sepot e.d.), tenzij de aangifte geen betrekking heeft op een strafbaar feit en in overleg met het OM wordt besloten dat de aangifte achteraf als melding wordt bestempeld. Ook meldingen en aangiften met betrekking tot internet worden conform het bovenstaande behandeld. Internet aangiften worden in beginsel regionaal afgedaan.

Ook alle *meldingen* van een discriminatie-incident bij een politiebureau leiden tot een opname op de lijst van discriminatie incidenten. (Dit geldt niet voor meerdere meldingen die op hetzelfde incident betrekking hebben of indien met betrekking tot dat incident ook aangifte is gedaan.) De ontvangende opsporingsambtenaar dient ten tijde van de melding zorgvuldig af te wegen of deze melding dient te leiden tot een aangifte. Het criterium daarvoor is of er enige kans is op een strafzaak die eindigt in een transactie of dagvaarding. Indien dit het geval is dient de opsporingsambtenaar zulks aan de melder in overweging te geven. Een melding heeft in beginsel geen strafrechtelijk vervolg. In het geval dat de melding niet tot een aangifte leidt, dient de politie - indien dit in de rede ligt - de melder zoveel mogelijk door te verwijzen naar een ADV.

De contactambtenaar discriminatie van politie dient binnen een maand in kennis te worden gesteld van meldingen en aangiften, opdat deze steeds een actueel beeld heeft en het overzicht behoudt op de voortgang in de juiste zaken.

2. Opmaken proces-verbaal

Het uitgangspunt is dat in alle discriminatieaangiften opsporingsonderzoek wordt gedaan naar de identiteit van de verdachte en dat het proces-verbaal wordt voltooid en vervolgens wordt ingestuurd naar het parket. In alle gevallen dat van het uitgangspunt wordt afgeweken, dient overleg te worden gevoerd met een vertegenwoordiger van het parket, die zich waar nodig verstaat met de discriminatieofficier van justitie. De betreffende gevallen waar wel sprake is van discriminatie, maar die niet als proces-verbaal zijn ingestuurd, dienen door de contactambtenaar van politie periodiek aan de discriminatieofficier van justitie te worden gemeld.

De processen-verbaal dienen zo spoedig mogelijk bij het OM te worden ingezonden (artikel 157 WvSv).

Bij een aangifte of melding van commune delicten dient de politie alert te zijn op en aandacht te besteden aan eventuele discriminatoire elementen in voorvallen, ook indien deze door de aangever zelf niet direct als discriminatoir worden aangemerkt. In het proces-verbaal c.q. het rapport moeten de discriminatoire omstandigheden van het voorval expliciet worden vermeld.

Van belang is de grenszone tussen artikel 137c (discriminatoire openbare belediging van een groep mensen) en de artikelen 266 en 267 WvSr (respectievelijk eenvoudige belediging en belediging van o.a. bijzondere functionarissen, waaronder bijvoorbeeld politieambtenaren). Wanneer enige twijfel bestaat over welk van deze artikelen van toepassing is, wordt de aangifte mede als klacht opgenomen, zoals bedoeld in artikel 269 WvSr (binnen 3 maanden, zie artikel 66 WvSr).

3. Klachten over discriminerend politieoptreden

Klachten die doen vermoeden dat een politieambtenaar zelf een discriminatoir feit heeft gepleegd, dienen behandeld te worden overeenkomstig de op de Politiewet 1993 gebaseerde klachtenregeling van het politiekorps.

Dergelijke ernstige feiten, in ambt begaan, zijn mede in de artikelen 137g en 429 quater WvSr strafbaar gesteld.

Dit heeft als consequentie dat naast of in plaats van een disciplinaire ook een strafrechtelijke afdoening mogelijk is. Ook in deze gevallen is een strafrechtelijke reactie aangewezen, conform de in het volgende hoofdstuk van deze richtlijn neergelegde hoofdregel.

4. Ambtshalve opmaken van proces-verbaal

Wanneer de officier van justitie op een andere wijze dan door middel van een aangifte kennis neemt van een overtreding van de artikelen 137c tot en met g of artikel 429 quater WvSr zal hij aan de hand van maatschappelijke belangen en de omstandigheden van het geval moeten afwegen of een strafrechtelijk onderzoek geïndiceerd is. Wanneer de politie anders dan door aangifte kennis heeft genomen van schending van de discriminatiebepalingen en een proces-verbaal heeft opgemaakt, dient zij dit ter afdoening in te sturen naar de officier van justitie.

Vervolg

Inhoud

- De beoordeling en de afdoening van het proces-verbaal
 - Hoofregel
 - Opportuniteit
 - Bemiddeling
 - Afdoening
- Requisitoir en strafmaat
- Aangevers/benadeelden (in de zin van artikel 51a WvSv)

1. De beoordeling en de afdoening van het proces-verbaal

Indien een proces-verbaal betrekking heeft op een discriminatiefait dan wel op een algemeen delict met een discriminatoir aspect dat als zelfstandig feit ten laste gelegd kan worden, wordt het proces-verbaal altijd ter beoordeling voorgelegd aan de discriminatieofficier. De discriminatieofficier beslist of hij de zaak zelf afdoet of de verdere afdoening overlaat aan de zaaksofficier.

Sommige discriminatiezaken dienen door de discriminatieofficier aan de hand van de Handleiding gevoelige zaken[6] als gevoelige zaak te worden aangemerkt. Gevoelige zaken worden altijd ter advisering aan het LECD-OM voorgelegd. De discriminatieofficier zal de voorgenomen vervolgingsbeslissing vergezeld van het advies van het LECD-OM door tussenkomst van de Hoofdofficier ter besluitvorming aan het College van procureurs-generaal aanbieden.

2. Hoofregel

Hoofregel is dat bij overtreding van de discriminatiebepalingen, indien de zaak bewijsbaar en de verdachte strafbaar is, altijd een strafrechtelijke reactie volgt (dagvaarding of transactie), gelet op de negatieve werking bij onvoldoende handhaving en de voorbeeldfunctie die van een strafvervolguitgang uitgaat.

3. Opportuniteit

In discriminatiezaken wordt op voorhand aangenomen dat opportuniteit aanwezig is. De beslissing tot een beleidssepot dient dan ook met grote terughoudendheid te worden genomen. Dit neemt echter niet weg dat er in uitzonderingsgevallen redenen van opportuniteit kunnen zijn om niet te vervolgen. In zo'n geval verdient een reactie naar de verdachte, bijvoorbeeld een mondelinge of schriftelijke waarschuwing, aanbeveling.

De hierboven voor discriminatiezaken in het algemeen geformuleerde bijzondere opportuniteitsregel geldt niet ten aanzien van de toepassing van artikel 429 quater lid 2 Sr.(handicap). Er dient slechts vervolgd te worden indien het buiten twijfel is dat het onderscheid op grond van handicap in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf zonder redelijke grond is gemaakt[7].

4. Bemiddeling

Na aangifte is er in beginsel geen ruimte voor bemiddeling. Jaarlijks doet zich in absolute aantallen slechts een gering aantal discriminatiezaken voor en is er derhalve ook slechts een gering aantal mogelijkheden om publiekelijk te tonen dat de discriminatiebepalingen met kracht gehandhaafd worden. Gezien het grote maatschappelijke belang van deze zichtbaarheid dient bemiddeling slechts in uitzonderingsgevallen plaats te vinden. Bemiddeling kan enkel worden overwogen indien aangever en verdachte een langdurige dan wel voortdurende relatie met elkaar hebben en in situaties waarin het slachtoffer zelf substantieel heeft bijgedragen aan de verstoorde verhouding waar de discriminatoire uiting uit voortvloeide.

5. Afdoening

Indien sprake is van een discriminatiefait wordt er in beginsel gedagvaard. Alleen in lichtere zaken (gelegen in de geringe grievendheid van de belediging in combinatie met de impulsiviteit van de handeling) kan evenwel eerst een transactie worden aangeboden. In geen geval is eventueel martelaarschap of uitbuiting van de forumfunctie een argument om dagvaarding achterwege te laten.

Alle discriminatiezaken dienen zo spoedig mogelijk te worden afgedaan.

6. Requisitoir en strafmaat

In de strafmaat en de toonzetting van het requisitoir dient de volstrekte maatschappelijke afwijzing van discriminatie duidelijk naar voren te komen. Mede op basis van de praktijk van de afgelopen jaren bij de vervolging van overtredingen van de artikelen 137c e.v. en 429 quater WvSr, zijn in de Richtlijn voor strafvordering discriminatie uitgangspunten voor een requireerbeleid geformuleerd.

In gevallen van commune delicten, bijvoorbeeld overtreding van de artikelen 141, 157, 266, 300 en 350 WvSr, dient een discriminatoir aspect ex artikel 137c WvSr in het requisitoir te worden benadrukt en als strafverzwarende omstandigheid in de eis te worden betrokken. De eis moet met 25% worden verzwaaard en dit dient in het requisitoir uiteengezet te worden^[8].

Bij wet van 20 november 2003 is bepaald dat indien de overtredingen van de artikelen 137c WvSr e.v. worden gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen, de strafmaat wordt verhoogd conform de genoemde wetsartikelen. Indien dit van toepassing is dient dit in het requisitoir tot uitdrukking worden gebracht.

Verder wordt verwezen naar de Richtlijn voor strafvordering discriminatie.^[9]

7. Aangevers/benadeelden (in de zin van artikel 51a WvSv)

Aangevers/ benadeelden worden benaderd zoals voorgeschreven door de zogenoemde Wet Terwee en de Aanwijzing slachtofferzorg. Indien voor de behandeling van een aangifte door het OM langer dan drie maanden benodigd is, zullen aangevers/benadeelden hierover periodiek middels een tussenbericht worden geïnformeerd.

Indien geen strafrechtelijke reactie volgt (sepot), worden aangevers/benadeelden schriftelijk gemotiveerd op de hoogte gebracht van de beslissing. Alle aangevers/benadeelden die rechtstreeks belanghebbenden zijn, worden gewezen op de mogelijkheid van beklag (ex artikel 12 WvSv). Een klacht dient zo spoedig mogelijk te worden beoordeeld.

Informatieverstrekking en overgangsrecht

Het OM draagt - met de inachtneming van de verschillende privacyaspecten – zorg voor terugkoppeling van de afdoening van discriminatiezaken naar de politie en de ADV's. Ten behoeve van deze terugkoppeling wordt een privacyprotocol opgesteld.

Overgangsrecht

De beleidsregels in deze aanwijzing zijn geldig vanaf de datum van inwerkingtredi

Bijlage: Overzicht toepasbare strafbepalingen bij commune delicten met een discriminatoir aspect

Strafbepalingen (Dit overzicht is niet limitatief)

Artikel WvSr	Delict	Maximum vrijheidsstraf
131	Opruiing	5 jaren
141, lid 1	Openlijk geweld tegen goederen of personen	4 jaren en 6 maanden
141, lid 2.1	Openlijk geweld. Enig lichamelijk letsel.	6 jaren
141, lid 2.2	Openlijk geweld. Zwaar lichamelijk letsel.	9 jaren
141, lid 2.3	Openlijk geweld. De dood ten gevolge.	12 jaren
157, lid 1	Brandstichting (etc.), met gevaar voor goederen	12 jaren
157, lid 2	Brandstichting (etc.), levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel.	15 jaren
157, lid 3	Brandstichting (etc.), levensgevaar en de dood ten gevolge.	30 jaren
266	Eenvoudige belediging	3 maanden
285, lid 1	Bedreiging	2 jaren
285b	Belaging	3 jaren
287	Doodslag	15 jaren
300, lid 1	Eenvoudige mishandeling	3 jaren
300, lid 2	Eenvoudige mishandeling. Zwaar lichamelijk letsel.	4 jaren
300, lid 3	Eenvoudige mishandeling. De dood ten gevolge.	6 jaren
301, lid 1	Mishandeling met voorbedachten rade	4 jaren
301, lid 2	Mishandeling met voorbedachten rade. Zwaar lichamelijk letsel.	6 jaren
301, lid 3	Mishandeling met voorbedachten rade. De dood ten gevolge.	9 jaren
302, lid 1	Zware mishandeling.	8 jaren
302, lid 2	Zware mishandeling. De dood ten gevolge.	10 jaren
303, lid 1	Zware mishandeling met voorbedachten rade.	12 jaren
303, lid 2	Zware mishandeling met voorbedachten rade. De dood ten gevolge.	15 jaren
350, lid 1	Beschadiging goederen	2 jaren

Delictspecifieke aspecten

Onder andere de volgende delictspecifieke aspecten kunnen aan de orde zijn. De strafeisverhogingen zijn cumulatief^[10].

- Verhogen van de strafeis met 25% bij commune delicten met een discriminatoire achtergrond.
- Indien een commuun delict gepleegd wordt waarbij discriminatoire aspecten – doorgaans als motief op de achtergrond - een rol spelen, is een toename in de strafmaat geïndiceerd. Dit om uitdrukking te geven aan de volstreekte maatschappelijke afwijzing van dergelijke motieven.
 - Verhogen van de strafeis met 25% indien sprake is van medeplegen / plegen in vereniging.
- Hoewel de factor 'medeplegen' slechts bij enkele delicten een in de wet beschreven invloed heeft, dient deze factor in principe bij de beoordeling van alle delicten te worden betrokken. Het feit dat een delict door meer personen in vereniging wordt gepleegd heeft gevolgen voor de ernst van het feit en/of de dreiging die ervan uitgaat. In geval van bijvoorbeeld mishandeling of bedreiging heeft het feit dat sprake is van meer belagers een grotere weerslag op het slachtoffer dan in het geval van één dader.
 - Verhogen van strafeis met 25% indien sprake is van willekeurig gekozen slachtoffer.
- Indien een delict een willekeurig gekozen slachtoffer en/of benadeelde treft, is een toename in de strafmaat geïndiceerd; het feit dat het iedereen zou kunnen overkomen schokt het gevoel van veiligheid

van derden.

Voorlopige hechtenis

Art. 67, lid 1, WvSv biedt de mogelijkheid tot het geven van een bevel tot voorlopige hechtenis voor (a.) een misdrijf waarop naar wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld en (b.) misdrijven omschreven in o.a. de artikelen 285 (bedreiging), 285b (belaging), 300, lid 1 (eenvoudige mishandeling), 350 (beschadiging goederen) van het WvSr.

Voetnoten

- [1] Het discriminatoir aspect dient samen te vallen met één van de gronden genoemd in artikel 137c WvSr.
- [2] Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.
- [3] Zie paragraaf 1 onder Vervolging.
- [4] Voorbeeld: de discriminatieofficier die zetelt op het regioparket Groningen is contactfunctionaris voor de ketenpartners van de arrondissementsparketten Groningen, Leeuwarden en Assen.
- [5] Het reactieprotocol is een vertaling van de Aanwijzing discriminatie in een handleiding ten behoeve van de uitvoering door de politie.
- [6] Reg. Nr. 2007H002
- [7] Zie kamerstukken van de 1e kamer 2004-2005, 28 221, E blz. 2.
- [8] Zie bijlage 1 voor een overzicht van toepasbare strafbepalingen.
- [9] Reg. Nr. 1999R007
- [10] Zie BOS/Polaris voor een uitgebreid overzicht van beoordelingsfactoren.

Opnemen en afhandelen van discriminatiezaken

De politie en het Openbaar Ministerie moeten op basis van de aanwijzing discriminatie een actief beleid voeren in de opsporing en vervolging van discriminatie.

Aangiften en klachten over discriminatie moeten serieus worden genomen. Daarnaast moet de politie ook zelf alert zijn op discriminatoire elementen in voorvallen, óók als deze door betrokkenen niet direct als dusdanig worden aangemerkt. Hierbij kan gedacht worden aan commune delicten waarbij, als motief op de achtergrond, discriminatie of racisme een rol spelen. Kortom, de politie heeft ook een signalerende taak.

Belangrijk is dat alle signaleringen worden geregistreerd en een adequaat vervolg krijgen, of het nu gaat om aangiften en klachten van burgers of om eigen waarnemingen van de politie. Bij zaken die (uiteindelijk) niet strafrechtelijk kunnen worden afgedaan is het belangrijk dat andere mogelijkheden in overweging worden genomen.

Afhankelijk van de zaak kan hierbij gedacht worden aan (verdere) bemiddeling of het attenderen van slachtoffers op andere procedures/mogelijkheden.

In het volgende schema is het traject van opnemen en afhandelen van discriminatiezaken uiteengezet.

- kennis nemen van voorval/strafbaar feit
- letten op/onderkennen van discriminatoire aspecten
- dagrapport/mutatie/proces-verbaal van aangifte opnemen
- Incidentcode koppelen aan projectcode DISCRIM
- slachtoffer/aangever informeren
- overleg
- onderzoek
- dossier naar Officier van Justitie
 - strafrechtelijke procedure
 - geen strafrechtelijke procedure
 - bemiddeling/doorverwijzen slachtoffer/aangever

Letten op/onderkennen van discriminatoire aspecten

- Bij klachten of aangiften over discriminatie slachtoffer/aangever serieus nemen, ruimte bieden voor vertellen van relaas, problemen onderkennen en niet 'de deur uitpraten';
- In geval van commune delicten letten op discriminatoire aspecten; denk hierbij aan uitspraken die verwijzen naar ras of handelingen en afbeeldingen.

Dagrapport/mutatie/proces-verbaal van aangifte opnemen en incidentcode koppelen aan projectcode DISCRIM

- Van elke signalering (klacht, aangifte, eigen waarneming) betreffende discriminatie en racisme een registratie maken (vermelding in dagrapport/mutatie maken);
- Discriminatoire of racistische aspecten in het rapport opnemen;
- In geval van een aangifte/klacht over discriminatie altijd proces verbaal van aangifte opnemen; voor aandachtspunten zie hoofdstuk 2 van deze Handleiding;
- In geval van eigen waarneming en slachtoffer/verdachte zijn onbekend (bijvoorbeeld bij racistische leuzen en tekens) zelf aangifte overwegen.

Slachtoffer/aangever informeren

- Verdere procedure duidelijk maken aan slachtoffer/aangever;
- Richtlijn slachtofferzorg hanteren (doorverwijzen naar slachtofferzorg);
- SIS-formulier aanmaken (om schade te verhalen in geval van bekende verdachte);
- Slachtoffer/aangever wijzen op het bestaan van het Meldpunt discriminatie Art.1 Noord Oost Gelderland.

Overleg

- Contact opnemen met districtscontactpersoon voor overleg cq. nadere afspraken;
- Overleg met Officier van Justitie en overleg met het Meldpunt discriminatie Art.1 Noord Oost Gelderland overwegen;
- Indien uitvoering van een praktijktest ter verkrijging van voldoende bewijs wordt overwogen is overleg met Officier van Justitie noodzakelijk.

Onderzoek

- Bewijsvereisten als leidraad volgen (zie de elementen van de betreffende strafrechtartikelen);
- Horen van slachtoffer, getuige en verdachte: voor aandachtspunten zie hoofdstuk 2;
- Leuzen, tekens, symbolen fotografisch vastleggen.

Dossier naar Officier van Justitie

- Termijnen in acht nemen, zaak zo spoedig mogelijk inzenden naar Officier van Justitie;

Strafrechtelijke procedure

- Terugkoppeling voortgang/afdoening naar slachtoffer/aangever

Geen strafrechtelijke procedure

- (Opnieuw) bemiddelen indien relevant;
- Slachtoffer/aangever wijzen op andere procedures cq. mogelijkheden;
- Slachtoffer eventueel doorverwijzen naar het Meldpunt discriminatie Art.1 Noord Oost Gelderland.

N.B

Bij uitwisseling van informatie/gegevens zowel binnen het korps als aan derden moeten geldende privacy-voorwaarden in acht worden genomen.

Aandachtspunten horen slachtoffer, getuige en verdachte

Inhoud

- Belediging (art. 137c Sr.)
- Graffiti (art. 137d Sr./art. 137c Sr.)
- Verspreiden van materiaal, o.a. pamfletten (a rt. 137e Sr.)
- Mishandeling met discriminatoire achtergrond (art. 300 Sr / art. 137c Sr)
- Burenruzie met discriminatoire achtergrond (art. 137c Sr)
- Weigering bij horecagelegenheid (art. 137g Sr./ art. 429quater Sr.)
- Discriminatie op de werkvloer (art. 137c Sr / art. 137g Sr. en art. 429quater Sr)

Iemand die aangifte doet van discriminatie of van een delict waarbij discriminatie een rol speelt, is slachtoffer. Gediscrimineerd worden is ingrijpend voor een ieder. Een adequate bejegening is van groot belang. Het discriminatie-aspect moet niet 'de deur uitgepraat worden'.

In discriminatiezaken of in zaken waarin discriminatie een rol speelt, is een aantal aandachtspunten van belang bij het horen van een slachtoffer, getuige en verdachte. Eén en ander wordt geïllustreerd aan de hand van veel voorkomende misdrijven/overtredingen.

Belediging (art. 137c Sr.)

Ten aanzien van het slachtoffer en de getuige moet doorgevraagd worden op:

- Waar de belediging is geuit (openbaarheidsvereiste);
- Wat precies gezegd is (gericht op een groep).

Ten aanzien van verdachte moet doorgevraagd worden op:

- Waarom hij/zij het zei (opzetvereiste);
- Of de verdachte lid of sympathisant is van een extreem-rechtse groepering (context);
- Overige achtergrond-informatie met betrekking tot verdachte.

Graffiti (art. 137d Sr./art. 137c Sr.)

Bij het aantreffen van rechts-extreme leuzen/tekens is er vaak geen slachtoffer en verdachte. Om een goed overzicht te verkrijgen van dergelijke delicten is wel het volgende van belang:

- Zelf een aangifte opnemen (eigen waarneming);
- Leuzen en tekens fotograferen.

Als er sprake is van een getuige, dan doorvragen op:

- Is een mogelijke dader gezien. Zo ja, doorvragen over bijv. kleding.

Als er wel sprake is van een verdachte dan doorvragen op:

- Waarom hij/zij de tekens heeft aangebracht (opzetvereiste);
- Of de verdachte lid of sympathisant is van een extreem-rechtse groepering (context);
- Overige achtergrond-informatie met betrekking tot verdachte.

Verspreiden van materiaal, o.a. pamfletten (a rt. 137e Sr.)

Bij het verspreiden van pamfletten of het ongevraagd doen toekomen van materiaal is het van belang bij de verdachte door te vragen op:

- Is de verdachte lid of sympathisant van een extreem-rechtse groepering (context);
- Waar heeft de verdachte het materiaal vandaan;
- Wie is de initiatiefnemer en wie hebben er gefolderd;
- Waar is gefolderd;
- Aan wie is ongevraagd materiaal toegezonden/verstrekt.

N.B. Bij heterdaad:

- Direct aanhouden;
- **Al** het materiaal in beslag nemen! Dus niet één exemplaar van elke folder meenemen.

Dit is noodzakelijk om "het in voorraad hebben" te kunnen aantonen.

Mishandeling met discriminatoire achtergrond (art. 300 Sr / art. 137c Sr)

Bij mishandeling kan discriminatie een rol spelen. Dit kan aangegeven worden door het slachtoffer zelf. Maar de verbalisant zelf dient ook attent te zijn op mogelijke discriminatoire aspecten en hierop eventueel doorvragen.

Bij het horen van slachtoffer/getuige dan doorvragen op:

- Zijn er opmerkingen gemaakt die verwijzen naar ras, huidkleur, afkomst of nationale of etnische afstamming;
- Behoren verdachten mogelijk tot extreem-rechtse groeperingen: vragen over uiterlijk, kleding, mogelijke symbolen op de kleding van de dader(s) stellen;
- Waar heeft het delict plaatsgevonden (bijvoorbeeld nabij verzamelplaatsen van aanhangers van extreem-rechtse groeperingen).

Bij het horen van de verdachte:

- Wat was de aanleiding/reden voor de aanval (opzetvereiste, elementen discriminatie-artikelen);
- Is de verdachte lid of sympathisant van een extreem-rechtse groepering;
- Overige achtergrond-informatie met betrekking tot de verdachte.

Burenruzie met discriminatoire achtergrond (art. 137c Sr)

Bij burenruzies is het vaak moeilijk te bepalen of er sprake is van een ruzie die ontstaat door discriminatie of dat in een "gewone" burenruzie op een gegeven moment racistische taal wordt gebruikt. In de praktijk kan het verschil van belang zijn voor de manier van conflicthantering in een burenruzie. Voor de strafrechtelijke aanpak hiervan op grond van art. 137c Sr. maakt dit verschil echter niet uit (voor art. 137c Sr. is de bedoeling om te beledigen niet beslissend).

In elk geval is het belangrijk om mogelijke discriminatoire elementen in of oorzaken van een conflict op te nemen in het proces-verbaal mede naar aanleiding van het horen van betrokkenen.

Bij het horen van slachtoffer/getuige dient op het volgende doorgevraagd te worden:

- Zijn er opmerkingen gemaakt die verwijzen naar ras, huidkleur, afkomst of nationale of etnische afstamming;
- In welke fase van de ruzie gebeurde dat;
- Zijn er al eerder dergelijke opmerkingen gemaakt. Zo ja, hoe vaak, is daarmee al eerder iets gedaan;
- Krijgen andere burens ook dergelijke opmerkingen/handelingen te verduren.

Bij het horen van de verdachte letten op:

- Motieven van de verdachte voor de opmerkingen (opzetvereiste);
- Of verdachte lid of sympathisant van een extreem-rechtse groepering;
- Verdere achtergrond-informatie met betrekking tot de verdachte.

Weigering bij horecagelegenheid (art. 137g Sr./ art. 429quater Sr.)

Als er sprake is van discriminatoire weigering bij een horecagelegenheid gebeurt het in de uitoefening van een bedrijf. Vaak gebeurt dit bij gelegenheden waar een portier aan de deur staat. Niet alleen de eigenaar, maar ook de portier kan geverbaliseerd worden op basis van deze artikelen. De portier kan zich dus niet verschuilen achter een opdracht van de eigenaar, net zomin als de eigenaar zich kan verschuilen achter "zelfstandig handelen" van de portier.

Of in de gelegenheid allochtonen aanwezig zijn dan wel werkzaam zijn, doet niet ter zake. Dit heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van een discriminatoir toelatingsbeleid.

In dergelijke gevallen dient de verbalisant op het volgende te letten:

- Zijn er opmerkingen gemaakt die verwijzen naar ras, huidkleur, afkomst of nationale of etnische afstamming;
- Welke reden werd genoemd voor de weigering. In het bijzonder komen de volgende redenen voor: geen lid, vol, niet juist gekleed, te jong, te oud;
- Heeft slachtoffer/getuige gehoord/gezien dat autochtone bezoekers wel werden toegelaten, terwijl ze niet aan de op dat moment genoemde eisen voldeden;
- Was het slachtoffer in gezelschap of heeft hij/zij omstanders aangesproken die kunnen optreden als getuige.

Ten aanzien van de verdachte:

- Wat is het deurbelied van de horecagelegenheid;
- Wat zijn de eisen waar gasten aan moeten voldoen;
- Zijn die regels voor iedereen duidelijk zichtbaar;
- Wat is de reden van weigering in dit specifieke geval.

Naast strafrechtelijke benadering van deze zaak, biedt het vergunningenbeleid van de gemeente ook een mogelijkheid om horeca-gelegenheden aan te pakken in verband met discriminatie (APV-Zutphen). Zeker als er sprake is van recidive.

Discriminatie in het toelatingsbeleid bij een horecagelegenheid leent zich bij uitstek voor een praktijktest. Meer informatie over de praktijktest is terug te vinden in het Handboek Discriminatiezaken.

Discriminatie op de werkvloer (art. 137c Sr / art. 137g Sr. en art. 429quater Sr)

Komt een slachtoffer aangifte doen van discriminatie op de werkvloer, dan is het van belang een onderscheid te maken tussen discriminatie door collega's of discriminatie door leidinggevende/werkgever.

Bij discriminatie door collega's wordt er niet persé gediscrimineerd in de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf. Er is dan sprake van belediging volgens art. 137c Sr.

Wordt de discriminatie echter gepleegd door de leidinggevende of werkgever in die functie en hoedanigheid, dan is er wel sprake van artikel 137g Sr. of art. 429quater Sr.

Verbalisanten dienen bij het horen van het slachtoffer/de getuige te letten op:

- Zijn er opmerkingen gemaakt die verwijzen naar ras, huidkleur, nationale of etnische afstamming;
- Wie maakt de opmerkingen en in welke hoedanigheid gebeurt dat;
- Betreft het opmerkingen of ook daden;
- Wordt het slachtoffer ander werk opgedragen dan waarvoor hij/zij is aangenomen (bijvoorbeeld vervelende, vieze of gevaarlijke karweitjes);
- Krijgt het slachtoffer ander werk opgedragen dan collega's in dezelfde functie.

Bij het horen van verdachte dient door te worden gevraagd met betrekking tot de opzet, zodat bepaald kan worden of sprake is van een misdrijf (opzet) of een overtreding (geen opzet):

- Waarom worden de opmerkingen gemaakt;
- Waarom krijgt slachtoffer bepaalde opdrachten;
- Is verdachte zich ervan bewust dat hij slachtoffer in een andere positie plaatst.

Definities begrippen

Het begrip discriminatie wordt vaak in samenhang gebruikt met de begrippen stereotype, vooroordeel en racisme. Alleen van het begrip discriminatie bestaat ook een juridische definitie. Deze komt in hoofdstuk 6 van deze Handleiding aan de orde. Bij de definitie van discriminatie vormt de juridische definitie het uitgangspunt.

Gehanteerde definities

Letterlijk betekent stereotype: beschrijving op afstand. Een stereotype is feitelijk een onjuiste generalisatie van een groep mensen. Een eigenschap van één of enkele personen wordt toegekend aan alle leden van een groep (veralgemenisering). Stereotypen maken het gemakkelijk om het gedrag van onbekende mensen direct te plaatsen en te beoordelen. De wereld wordt er overzichtelijker door.

Een vooroordeel is een oordeel dat vooraf gaat aan de feitelijke waarneming. Het is een oordeel dat wordt geveld zonder rekening te houden met de feiten. Vooroordelen berusten vaak op een gebrek aan kennis. Daarnaast spelen emoties een belangrijke rol. Hierdoor is het niet eenvoudig om vooroordelen te veranderen. Aan de hand van cijfers valt bijvoorbeeld aan te tonen dat de werkloosheid onder allochtonen vele malen hoger is dan onder autochtone Nederlanders. Toch houden sommige mensen vol dat buitenlanders "alle banen inpikken" of "voorgetrokken worden bij het zoeken naar werk".

Onder discriminatie wordt verstaan :

Het maken van onderscheid op grond van kenmerken die in de context van de handeling geen aanvaardbaar motief vormen.

Er zijn nogal wat gronden waarop mensen gediscrimineerd worden. In de praktijk zijn hier vooral leden van minderheidsgroepen het slachtoffer van: buitenlanders, homoseksuelen, gehandicapten, etc. Kortom, iedereen die op de één of andere manier afwijkt van wat door degene die discrimineert als 'normaal' wordt gezien.

Discriminatie kan zowel direct als indirect plaatsvinden. Van directe discriminatie is bijvoorbeeld sprake als een Turks gezin geen woning krijgt toegewezen omdat "er al genoeg Turken in de buurt wonen".

Bij indirecte discriminatie heeft een op zichzelf neutrale, 'kleurenblinde' handeling of regel een onrechtvaardig gevolg voor bepaalde groepen. Zo werd in het verleden bij de politie een lengte-eis gehanteerd van 1,70 meter. Hoewel daarmee nooit werd bedoeld om allochtonen uit te sluiten, had het in de praktijk wel die uitwerking. Mensen uit Zuid-Europa blijven vaak onder de vereiste lengte, zodat zij meteen werden afgewezen.

Heeft discriminatie betrekking op gedrag en handelingen, racisme daarentegen slaat op een stelsel van denkbeelden. **Racisme** is een ideologie die uitgaat van de superioriteit van de ene etnische groep ten opzichte van de andere. Vroeger werd in het kader van deze ideologie vooral gewezen op 'raciale' verschillen. Hitler sprak over "het zuivere arische ras".

Tegenwoordig worden culturen tegenover elkaar geplaatst. De 'moderne' racisten vinden dat culturen niet met elkaar moet mengen. Mensen van een andere cultuur zijn niet langer 'minder', maar zijn 'anders' en vormen zo een bedreiging voor 'onze' cultuur. De redeneringen en mechanismen zijn echter hetzelfde als bij de 'ouderwetse' rassen theorie. Er worden grenzen getrokken tussen wij en zij en daarmee worden ook verschillen in rechten en kansen gerechtvaardigd.

Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid

Art. 137 Sr.: discriminerende belediging, art. 266 Sr.: eenvoudige belediging

De term "flikker" was een aantal jaren geleden heel denigrerend. De laatste jaren is het echter eerder een soort geuzennaam geworden. Voor een discriminerend karakter (137 Sr.) zal toch op zijn minst de combinatie "vieze, vuile flikker" gebruikt moeten zijn.

Positie van slachtoffer

Niet alleen lesbische vrouwen en homoseksuele mannen zijn slachtoffer van discriminatie vanwege hun seksuele gerichtheid. Ook personen die in de ogen van de daders een lesbische of homoseksuele uitstraling hebben kunnen hier slachtoffer van worden.

De gevolgen voor het slachtoffer kunnen zeer ernstig zijn. Men is meer dan slachtoffer van zo maar een delict: het gevoel voor eigenwaarde en de persoonlijke integriteit worden ernstig aangetast.

Horen van slachtoffer

Niet altijd zal het slachtoffer zelf mededeling doen dat het feit te maken heeft met (vermeende) seksuele gerichtheid. Omstandigheden kunnen dan doen vermoeden dat het om delicten gaat met een discriminatoir aspect. Zoals bijvoorbeeld mishandeling in het park, vernieling van een auto op een parkeerplaats langs de rijksweg of in het bos en beroving in de buurt van een gelegenheid, die doorgaans door homoseksuelen wordt bezocht, zoals een homocafé.

Benader het slachtoffer met een open en positieve houding. Bespreek de zaak met het slachtoffer niet aan de balie of in een ruimte met "vele oren op de achtergrond", maar neem haar of hem apart. Belangrijk is dat het slachtoffer aandacht krijgt, zich veilig voelt en letterlijk en figuurlijk de ruimte heeft om zijn of haar verhaal te vertellen. Als een slachtoffer zichzelf niet als homoseksueel of lesbisch benoemt, vraag dit dan ook niet zo direct. Voor veel mensen is de term homoseksueel of lesbisch heel bedreigend.

Denk er ook aan, dat veel bisexuelen met bijvoorbeeld homoseksuele contacten veelal gehuwd zijn en/of een "ander leven" lijden. Deze groep heeft dan ook een omzichtiger aanpak en zal veel meer zijn "sociaal aanvaarde leven" willen beschermen. Is het voor de zaak van belang, probeer dan via een omweg aan de weet te komen of het slachtoffer op dat moment op die plaats aanwezig was voor contacten met iemand van hetzelfde geslacht.

In discriminatiezaken en zaken met een discriminatoire achtergrond zijn de redenen van wetenschap en het stellen van open vragen heel belangrijk. Hierdoor komt er namelijk een eigen verhaal van het slachtoffer op papier. Wat zei de dader? Wat deed de dader? Hoe deed de dader dat? Waarom deed de dader dat? Hoe weet je dat dat het motief van de dader was? Waaruit bleek dat? Breng altijd in het gesprek met het slachtoffer het Bureau Slachtofferhulp ter sprake. Het blijkt namelijk dat op termijn slachtoffers van deze vorm van criminaliteit met emotionele, psychische en vaak financiële problemen te maken krijgen.

Zorg ervoor, dat alle aspecten nauwkeurig in de aangifte worden verwerkt. Bedenk ook dat niet alle zaken strafrechtelijk zijn op te lossen. Soms is het beter om civielrechtelijke stappen te ondernemen. Geef hierover advies aan het slachtoffer. Bij twijfel kan ten allen tijde informatie worden ingewonnen bij de meer gespecialiseerde functionarissen of Meldpunt discriminatie Art.1 Noord Oost Gelderland.
(zie [bijlage I -> Belangrijke Telefoonnummers](#))

Samenwerking met regionale inlichtingen dienst

Eén van de taken van de **Regionale Inlichtingen Dienst (RID)** is ontwikkelingen op het terrein van extreem-rechts te signaleren en in kaart te brengen. Hiertoe verzamelt en registreert de RID onder andere alle mogelijke signalen op het terrein van extreem-rechts en discriminatie. Hierbij moet gedacht worden aan racistische graffiti, pamfletten, dreigbrieven, -telefoontjes, signalen omtrent spanningen tussen bevolkingsgroepen en andere uitingen van discriminatie of racisme.

Om op regionaal niveau een goed beeld van de situatie te krijgen is het belangrijk dat vanuit de districten alle signalen omtrent discriminatie, racisme en extreem-rechts worden doorgegeven aan de RID. De signalen uit de districten leiden immers tot een completer beeld.

Om actuele informatie te verkrijgen over activiteiten en ontwikkelingen binnen zowel georganiseerd extreem-rechts als zogeheten ongestructureerd extreem-rechts, kan de RID worden benaderd. Ook kan een beroep worden gedaan op de RID voor voorlichtingsbijeenkomsten over dit onderwerp.

Discriminatieartikelen en toelichting

Inhoud

- Juridische defenitie discriminatie
- Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan
 - Wetboek van Strafrecht
 - Artikel 137c Sr.: belediging
 - Artikel 137d Sr.: aanzetten tot...
 - Artikel 137e Sr.: verspreiden
 - Artikel 137f Sr.: deelneming
 - Artikel 137g Sr.: in ambt, beroep of bedrijf (misdrijf)
- Artikel 429quater Sr.: in ambt, beroep of bedrijf (overtreding)
 - Dwangmiddelen

Juridische defenitie discriminatie

In artikel 90quater van het Wetboek van Strafrecht wordt aangegeven wat onder discriminatie wordt verstaan:

Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan

Elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben, dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast.

Door de Hoge Raad is discriminatie naar ras verder uitgelegd als: elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van ras, huidkleur, afkomst of nationale of etnische afstamming.

De Hoge Raad heeft bepaald dat aanduidingen als "Surinamers" en "Antillianen" strafbaar kunnen zijn wanneer ze niet gebruikt worden in staatkundige zin, maar als aanduiding van de etnische afstamming. De context en onderlinge samenhang van uitlatingen zijn daarbij bepalend.

Bij een demonstratie van extreem-rechts gescandeerde of meegevoerde leuzen kunnen in de context strafbare uitlatingen zijn. Te denken valt dan aan termen als "buitenlanders, asielzoekers en vreemdelingen".

Andere voorbeelden van strafbaar gestelde uitlatingen:

- "een Duitse jodin die blijkbaar niet is vergast"
- "de agressieve en kijvende Duitse jodin"
- "ik wil geen Turken in mijn zaak, eruit"
- "Ausländer raus"
- "Buitenlanders eruit"

In de juridische definitie valt het onderscheid tussen directe (ten doel heeft) en indirecte discriminatie (ten gevolge kan hebben) te lezen. In beide gevallen gaat het om discriminatie; in beide gevallen is sprake van strafbare gedragingen.

Bij directe discriminatie wordt er onderscheid gemaakt met als doel iemand op grond van ras, huidkleur of nationale of etnische afkomst achter te stellen, te beledigen etcetera.

Bij indirecte discriminatie gaat het om de effecten (het gevolg) van het voeren van een bepaald beleid of van het hanteren van bepaalde criteria. Het gaat ogenschijnlijk om neutraal beleid of neutrale criteria, die echter tot achterstand of achterstelling van bepaalde groepen kunnen leiden.

Een voorbeeld van indirecte discriminatie is bijvoorbeeld de lengte-eis van 1.70 die tot voorkort door de politie gehanteerd werd voor de toelating tot de politieopleiding. Het objectieve gegeven 1.70 had tot gevolg dat met

name etnische minderheden werden uitgesloten van arbeidsmogelijkheden bij de politie.

Wetboek van Strafrecht

In het Wetboek van Strafrecht is een aantal artikelen opgenomen dat discriminatie naar, onder andere, ras strafbaar stelt. Deze worden hieronder behandeld, waarbij per artikel de belangrijke elementen kort worden toegelicht.

Artikel 137c Sr.: belediging

Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, zich opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van derde categorie.

Uitlatingen zijn beledigend als ze kwetsend of onnodig grievend zijn voor een bepaalde groep. Het is mogelijk dat een passage op zichzelf niet beledigend is, maar in samenhang met de tekst waarin deze staat wel. Doorslaggevend is de aard van de uitlatingen en niet de bedoeling van degene die deze openbaar maakt.

Hier wordt niet alleen bedoeld een openbare plaats. Hieronder vallen ook uitlatingen die onder zodanige omstandigheden en op zodanige wijze worden gedaan, dat zij door het publiek kunnen worden waargenomen. Zo werd het toezenden van een voor joden beledigend boek aan verschillende personen en instellingen als "in het openbaar" beschouwd.

Het uitbrengen van de Hitlergroet is volgens de Hoge Raad alleen in combinatie met racistische leuzen als "Joden, weg ermee", "Sieg Heil" en "Hitler" strafbaar.

Het dragen van een armband met hakenkruis als uiting van het nationaal-socialistische gedachtengoed is volgens de Hoge Raad strafbaar vanwege het "beledigen van ondermeer joden wegens hun ras".

Alleen het dragen van het keltisch kruis is niet strafbaar. De afbeelding van het keltisch kruis in combinatie met teksten of leuzen als White Power is daarentegen wel strafbaar.

De vereiste opzet dient gericht te zijn op 'het zich beledigend uitlaten over een groep mensen'. Het opzetvereiste richt zich dus niet op het in het openbaar beledigen.

Daarnaast is de bedoeling om te beledigen niet beslissend. Doorslaggevend is dat de verdachte had moeten beseffen, dat de uitlating moeilijk anders dan als beledigend kan worden opgevat.

De belediging moet een groep personen betreffen. Een belediging van een individueel persoon kan tevens een belediging voor een groep mensen opleveren. Bijvoorbeeld de opmerking: "vuile rotjood, ze zijn vergeten jou te vergassen" is tegen één persoon gericht, doch beledigend voor een groep mensen.

Let op: het gaat hier niet om een klachtdelict. Ook een derde kan deze belediging melden bij de politie.

Artikel 266 Sr. subsidiair

Is er sprake van belediging gericht tegen een individu en is het niet zeker of alle delictsbestanddelen van artikel 137c Sr zijn vervuld (bijvoorbeeld of de belediging tegen een groep personen is gericht), dan kan ook een eenvoudige belediging ten laste worden gelegd.

Bij discriminatie van een politieambtenaar kan bovendien **artikel 267 Sr.**, belediging van een bijzondere functionaris, tenlaste worden gelegd.

Let op: dit is wel een klachtdelict. Het slachtoffer moet de belediging melden bij de politie.

Artikel 137d Sr.: aanzetten tot...

1. Hij die
 - in het openbaar,

- mondeling of
- bij geschrift of
- afbeelding,

aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens

- hun ras
- hun godsdienst of
- levensovertuiging
- hun geslacht of
- hun hetero- of homoseksuele gerichtheid

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

Aan de hand van de gedane uitlatingen dient beoordeeld te worden of er sprake is van aanzetten tot haat, discriminatie of geweld. Ook hierbij is de context waarin de uitlatingen zijn gedaan belangrijk.

Hier wordt niet alleen bedoeld een openbare plaats. Dit betreft ook uitlatingen die onder zodanige omstandigheden en op zodanige wijze worden gedaan, dat zij door het publiek kunnen worden waargenomen.

Hierbij is belangrijk in welke context iets gebeurt en de samenhang met andere zaken of uitlatingen. Het uitbrengen van de Hitlergroet is alleen in combinatie met racistische leuzen als "Joden, weg ermee" strafbaar.

'Aanzetten tot..' houdt opzet in, dus ook een voorwaardelijke opzet. De dader heeft willens en wetens de gerede kans aanvaard dat anderen tot haat, discriminatie of gewelddadig optreden (zouden) worden bewogen. Met andere woorden: de dader had kunnen weten/heeft het risico genomen dat aangezet zou worden tot haat, discriminatie of geweld.

Omdat racistische uitlatingen die aanzetten tot haat, discriminatie of geweld vaak ook beledigend zullen zijn, is het raadzaam naast artikel 137d ook 137c Sr. ten laste te leggen.

Artikel 137e Sr.: verspreiden

1. Hij die, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving:

1. een uitlating openbaar maakt die, naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, voor een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid beledigend is, of aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht of hun hetero- of homo-seksuele gerichtheid;
2. een voorwerp waarin, naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, zulk een uitlating is vervat, aan iemand, anders dan op diens verzoek, doet toekomen, dan wel verspreidt of ter openbaarmaking van die uitlating of verspreiding in voorraad heeft;

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie opgelegd.
3. Indien de schuldige een van de strafbare feiten, omschreven in dit artikel, in zijn beroep begaat en er, tijdens het plegen van het feit, nog geen 5 jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens een van deze misdrijven onherroepelijk is geworden, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

'Anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving' is iets anders dan 'anders dan ten behoeve van zakelijke doeleinden'. Zakelijke berichtgeving kan bijvoorbeeld zijn het in de bibliotheek aanwezig hebben van 'Mein Kampf' of het schrijven van een artikel over discriminatie, waarin racistische uitlatingen worden geciteerd.

Het ter verkoop aanbieden (zakelijke doeleinden) van de Nederlandse vertaling van 'Mein Kampf' is wel strafbaar gesteld onder artikel 137e Sr.

De Hoge Raad gaat er hierbij van uit, dat van 'weten of redelijkerwijs moet vermoeden' sprake is als het gaat om uitlatingen waarvan het "voor iedere normale lezer" duidelijk behoort te zijn dat deze beledigend zijn. Hierbij is de aard van de uitlating en niet de bedoeling van de verdachte doorslaggevend.

De Hoge Raad gaat er van uit, dat -behoudens bijzondere omstandigheden- geschriften met een beledigende of tot haat of discriminatie aanzettende inhoud, in principe ter verspreiding in voorraad gehouden worden "anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving".

Het provocerend tentoonstellen van een voorwerp is geen vereiste om art. 137e Sr. toe te kunnen passen.

Let op: van het ter verspreiding in voorraad hebben is sprake als het gaat om meerdere exemplaren van het voorwerp. Bij het in beslag nemen van pamfletten, bijvoorbeeld bij een huiszoeking, is het belangrijk meerdere exemplaren in beslag te nemen, om zodoende dit artikel ten laste te kunnen leggen tegen de houder van de pamfletten.

Artikel 137f Sr.: deelneming

Hij die deelneemt of geldelijke of andere stoffelijke steun verleent aan activiteiten gericht op discriminatie van mensen wegens

- hun ras,
- hun godsdienst of
- levensovertuiging,
- hun geslacht of
- hun hetero- of homoseksuele gerichtheid

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Bij deelnemen gaat het om het verrichten van daden die deel uitmaken van een gezamenlijk handelen, gericht op discriminatie. Hieraan wordt voldaan als bij dat gezamenlijk handelen zowel de dader als één of meer anderen een wezenlijke rol vervullen óf als de activiteiten van de dader plaatsvinden in samenwerking met een groep of organisatie van personen waarvan het optreden gericht is op discriminatie.

Artikel 137g Sr.: in ambt, beroep of bedrijf (misdrijf)

1. Hij die in de uitoefening van een
 - ambt,
 - beroep of
 - bedrijf

personen opzettelijk discrimineert wegens hun ras, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

In dit artikel is het opzettelijk discrimineren wegens ras in de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf strafbaar gesteld.

Hierbij moet worden aangetoond dat de dader had moeten beseffen dat het handelen of nalaten moeilijk anders kan worden gezien dan wel leiden tot discriminatie naar ras.

Artikel 429quater Sr.: in ambt, beroep of bedrijf (overtreding)

1. Hij die in de uitoefening van een
 - ambt,
 - beroep of
 - bedrijf

personen discrimineert wegens

- hun ras,
- hun godsdienst of
- levensovertuiging
- hun geslacht of
- hun hetero- of homoseksuele gerichtheid

wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van de derde categorie

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

In dit artikel is niet alleen het discrimineren naar ras in de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf strafbaar gesteld, maar ook het discrimineren op grond van godsdienst of levensovertuiging, geslacht en hetero- of homoseksuele gerichtheid.

Hierbij hoeft geen opzet bewezen te worden. Het constateren van discriminatie of het gevolg van discriminatoir handelen is voldoende.

Let op: als er sprake is van indirecte discriminatie kan artikel 429quater Sr. gebruikt worden.

Dwangmiddelen

In alle gevallen kunnen de dwangmiddelen zoals genoemd in Strafvordering worden toegepast, zoals staande houden, aanhouden, ophouden voor onderzoek en eventueel ophouden voor identificatie.

Betreft het een feit waarop voorlopige hechtenis is toegelaten (art.67 SV) kan na overleg met de officier van justitie ook buiten heterdaad worden aangehouden en zo nodig in verzekering gesteld worden. Buiten heterdaad kan de verdachte uiteraard worden uitgenodigd.

Ook voor inbeslagneming gelden de regels zoals omschreven in Strafvordering (art. 94 e.v.)

Voor een uitgebreidere toelichting op de strafrechtbepalingen, zie hoofdstuk 3 e.v. van deze Handleiding. In hoofdstuk 3 van deze Handleiding wordt ingegaan op andere relevante wetsartikelen en andere juridische mogelijkheden voor aanpak van discriminatiezaken.

Afkorting:**ANS****Gebruiker:**

Aktiefront Nationaal Socialisten

Informatie:

In 1983 opgericht als radicale afsplitsing van het toenmalige Jongeren Front Nederland (JFN). Het ANS is een kleine, openlijk nationaal-socialistische, organisatie en is de Nederlandse tak van het in 1983 in Duitsland verboden Aktionsfront Nationaler Sozialisten.

Leider van het ANS in Nederland is Eite Homan. De doelstelling is de heropricting van Hitlers nazi-partij en het realiseren van het Vierde Rijk. De ideologie is gebaseerd op het 25-punten programma van Hitlers NSDAP. Het ANS Nederland uit zich nadrukkelijk neonazistisch, antisemitisch en racistisch en houdt zich voornamelijk bezig met propaganda-acties.

Jurisprudentie:

De rechtbank Alkmaar kwalificeert op 6 november 1990 het ANS als een criminele organisatie. Een ANS-lid wordt veroordeeld wegens deelname aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr.), bestaande in racistische belediging, het aanzetten tot haat of discriminatie van mensen wegens hun ras en het ter verspreiding in voorraad hebben van racistische pamfletten en stickers (art. 137c, 137d, 137e Sr.). In hoger beroep verklaart het Hof Amsterdam op 13 september 1993 het Openbaar Ministerie wegens vormfouten niet-ontvankelijk. De verdachte van deelname aan het ANS wordt vrijgesproken.

 Boven**Afkorting:****AWB****Gebruiker:**

Afrikaander Weerstand Beweging

Informatie:

Neonazistische, paramilitaire groepering die in Zuid Afrika streeft naar de Boeren Volksstaat. Leider van de AWB is Eugene Terre Blanche. Het AWB onderhoudt contacten met diverse neonazistische organisaties in Europa.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven**Afkorting:****CD****Gebruiker:**

Centrum Democraten

Informatie:

In 1984 opgericht door leden van de toenmalige Centrumpartij (CP) nadat Hans Janmaat uit die partij is gezet.

De CD is de grootste rechts-extremistische politieke partij in Nederland. De leiding is in handen van Hans Janmaat en Wil Schuurman. Centraal in het gedachtengoed van de CD staat de afkeer van immigratie en van allochtonen. Het belangrijkste programmapunt van de partij is: Nederland is vol en 'de buitenlanders' moeten eruit.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 behaalt de CD in 38 plaatsen 77 raadszetels, waarvan vijf in de Rotterdamse gemeenteraad. In vijf Rotterdamse deelraden behaalt de CD 18 zetels, in de Tweede Kamer drie zetels en in de Provinciale Staten eveneens drie zetels. Niet al deze zetels worden overigens bezet.

Jurisprudentie:

De Vereniging Centrum Democraten, Hans Janmaat en Wil Schuurman worden op 4 mei 1994 door de rechtbank 's-Gravenhage veroordeeld wegens discriminatoire uitslatingen in de zendtijd voor politieke partijen op radio en televisie. De rechtbank is van oordeel dat in de uitzendingen Nederlanders zijn opgezet tegen mensen uit andere culturen, door in te spelen op in de samenleving bestaande angsten voor en onbekendheid met die andere culturen, om kiezers te winnen en politieke winst te behalen.

Verder is volgens de rechtbank in de uitzendingen opgeroepen tot beperking van fundamentele rechten van specifieke groepen mensen uitsluitend op grond van hun ras, nationaliteit of etnische afstamming en zijn in talloze uitzendingen beledigende uitslatingen gedaan over die groepen mensen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

In hoger beroep veroordeelt het Hof 's-Gravenhage bij arrest van 28 maart 1995 de verdachten op grond van die passages van de tenlastelegging waarin uitdrukkelijk ras of etniciteit werd genoemd (Surinamers, Turken etc.). Het Hof spreekt de verdachten echter vrij voor zover er was gesproken van 'vreemdelingen', 'minderheden' en 'asielzoekers'. Hier ontbreekt volgens het Hof de aanduiding of indicatie van ras, nodig voor de overtreding van 137c ev Sr. Zowel de CD, Janmaat en Schuurman als het Openbaar Ministerie gaan in cassatie.

De advocaat-generaal is van oordeel dat het Hof 's-Gravenhage het artikel 137c Sr. te eng heeft uitgelegd en concludeert tot vernietiging van het arrest van 28 maart 1995. De Hoge Raad volgt de advocaat-generaal in zijn conclusie en veroordeelt op 16 april 1996 de CD, Janmaat en Schuurman onherroepelijk wegens discriminatie.

 Boven

Afkorting:

CP

Gebruiker:

Centrum Partij

Informatie:

In 1980 opgericht door Henri Brookman. In de CP speelt Hans Janmaat (CD) een centrale rol totdat hij in 1984 uit de partij wordt gezet. De Centruumpartij wordt in 1986 failliet verklaard na fraude bij verkiezingen. Direct daarop richten enkele actieve leden CP'86 op.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

**CP'86
NVP\CP'86**

Gebruiker:

Centruumpartij '86
Nationale Volkspartij\Centruumpartij '86

Informatie:

De failliete CP gaat in 1986 door onder de naam CP'86. In grootte vormt zij de tweede rechts-extremistische politieke partij in Nederland. De partij typeert zichzelf als 'nationaal-democratisch', een term die is overgenomen van een Duitse nazistroming. CP'86 uit zich expliciet antisemitisch en propageert

herziening van de geschiedschrijving over de Tweede Wereldoorlog.

De CP'86 onderhoudt nauwe banden met ondermeer het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) en 'frontorganisaties' van deze groep zoals het Jongeren Front Nederland '94 (JFN'94) en de Fundamentalistische Arbeiders Partij (FAP). Ook is

een deel van de aanhang actief in de (inmiddels opgeheven)

Nederlandse tak van de Ku Klux Klan. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 stelt de CP'86 diverse personen kandidaat die (rechts-extremistische) gewelddaden hebben gepleegd.

CP'86 behaalt in totaal negen raadszetels, waarvan één in Rotterdam. In de Rotterdamse deelraden behaalt CP'86 acht zetels.

Eind 1994 wordt vanwege een dreigend verbod van de partij een nieuwe vereniging opgericht, de Vereniging Nationale Volkspartij. CP'86 noemt zich sindsdien de Nationale Volkspartij\CP'86.

Eind 1996 vindt een scheuring binnen de partij plaats. De radicale vleugel, onder leiding van Stewart Mordaunt (gemeenteraadslid te Den Haag) en Martijn Freling (gemeenteraadslid te Rotterdam), gaat uiteindelijk door onder de naam van de oude partij (NVP\CP'86). De 'gematigden' richten een nieuwe

rechts-extremistische partij op (zie Volksnationalisten Nederland).

Jurisprudentie:

De Vereniging Centrumpartij '86 wordt op 2 mei 1995 door de Rechtbank Amsterdam tot criminele organisatie bestempeld en veroordeeld wegens overtreding van de artikelen 137c, 137d en 137e Sr. De rechtbank heeft in het bijzonder laten meewegen dat de vereniging zich als politieke partij op grote schaal bezig heeft gehouden met het (doen) verspreiden van pamfletten en folders waarvan de inhoud onder meer aanzet tot haat en discriminatie van in ons land verblijvende etnische minderheden. Ook worden vijf bestuursleden van CP'86 veroordeeld wegens overtreding van de artikelen 137c, 137d en 137e Sr. en wegens deelname aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr.).

Op 11 december 1995 worden de vonnissen door het Hof Amsterdam in hoger beroep bevestigd. De Hoge Raad heeft inmiddels in cassatie de uitspraak bevestigd.

 Boven

Afkorting:

FAP

Gebruiker:

Fundamentalistische Arbeiderspartij

Informatie:

In 1995 door onder andere Eite Homan (ANS) en Constant Kusters (ex-CP'86, JFN'94) opgericht als 'frontorganisatie' van het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS). Hoewel de FAP pretendeert een kopie te zijn van de in 1995 in Duitsland verboden Freiheitliche Arbeiter Partei, is de groepering (vooralsnog) niet meer dan een splinterorganisatie.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

JFN

Gebruiker:

Jongeren Front Nederland

Informatie:

In 1982 opgericht door Stewart Mordaunt (NVP\CP'86) als afsplitsing van het Nationaal Jeugd Front (NJF), de voormalige jeugdorganisatie van de Nederlandse Volks-Unie van Joop Glimmerveen. Het is een actieve en ook gewelddadige beweging. Leden van de JFN worden verschillende malen opgepakt en

veroordeeld. Vanwege een dreigend verbod heft Mordaunt in 1990 het JFN op en roept leden op toe te treden tot de CP'86.

Twee voormalige leden van het JFN, veroordeeld wegens het plegen van een bomaanslag op een Turks koffiehuis in Schiedam in 1986, worden in 1994 voor de CP'86 in twee Rotterdamse deelraden gekozen.

Jurisprudentie:

Op 20 mei 1990 veroordeelt de rechtbank Breda twee JFN'ers wegens deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven, bestaande uit het zich in het openbaar opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras en het aanzetten tot haat en discriminatie van mensen wegens hun ras (art. 137c, 137d, 140 Sr.).

In hoger beroep bevestigt het Hof Den Bosch op 20 maart 1992 de uitspraak van de rechtbank Breda.

 Boven

Afkorting:

JFN'94

Gebruiker:

Jongeren Front Nederland '94

Informatie:

In 1994 door Constant Kusters (ex-CP'86, FAP) opgericht als 'frontorganisatie' van het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS). Sinds 1995 verschijnt het nieuwsblad jFN'94- Nieuws.

Hierin wordt tekeer gegaan tegen migranten, joden en andere bevolkingsgroepen.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

KKK

Gebruiker:

Ku Klux Klan

Informatie:

Amerikaanse beweging uit 1866 die de blanke overheersing als uitgangspunt heeft. Na 1915 is sprake van een opleving van de Klan. Een derde opleving vindt plaats midden jaren vijftig. Vandaag de dag bestaat er geen eenduidige KKK meer, maar bestaan er verschillende Klanfacties zoals de United Klans of America of de Knights.

De inmiddels opgeheven Nederlandse afdeling van de KKK was verbonden met enkele voormalige leden van NVP\CP'86. Deze hebben recentelijk, in 1997, een nieuwe rechts-extremistische partij opgericht, de Volksnationalisten Nederland.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

NA

Gebruiker:

National Alliance

Informatie: Amerikaanse neonazistische beweging die stamt uit 1970. De organisatie heeft een netwerk van informanten en sympathisanten in Amerika, Canada en West-Europa. De NA heeft ondermeer contact met NVP\CP'86 lid Martijn Freling, gemeenteraadslid te Rotterdam.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

Nederlands Blok

Gebruiker:

Nederlands Blok

Informatie:

In 1992 opgericht door Alfred Vierling (ex-CD en CP) en Wim Vreeswijk (ex-CD). Het Nederlands Blok is een kleine politieke partij en een zusterorganisatie van het Vlaams Blok in België.

De ideologie van het Nederlands Blok is nagenoeg gelijk aan die van de Centrumdemocraten (CO): Nederland is vol en alle 'buitenlanders' moeten eruit. Verscheidene leden van de CD zijn in de afgelopen jaren overgestapt naar het Nederlands Blok.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 behaalt de partij in Utrecht één raadszetel. Bij de statenverkiezingen in 1995 behaalt het Nederlands Blok geen enkele zetel.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

NSDAP/AO

Gebruiker:

Nationalsozialistischer Deutsche Arbeiterpartei/Ausland Und Aufbauorganisation

Informatie:

Moet dienen als de voorhoede-organisatie in de totstandkoming van het Vierde Rijk, 'de natuurlijke orde van het blanke ras'. De NSOAP/AO dient vooral als propaganda-apparaat voor neonazi's en heeft zijn hoofdkwartier in Lincoln, Nebraska USA.

Vandaaruit wordt nationaal-socialistisch propaganda-materiaal in diverse talen verspreid.

In Nederland moet het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) zorgen voor de opbouw van de NSDAP. Volgens de binnenlandse veiligheidsdienst van de Duitse staat Nordrhein-Westfalen leidt ANS-leider Eite Homan de Europese tak van de NSDAP/AO.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:**NVU****Gebruiker:**

Nederlandse Volks Unie

Informatie:

In 1971 opgericht. In 1974 treedt Joop Glimmerveen aan als partij-leider. De NVU is in de jaren '70 de eerste organisatie die als politieke partij gestalte geeft aan een racistisch gedachtengoed. In de loop der jaren ontwikkelt de NVU zich tot een uitgesproken nationaal-socialistische partij. De partij weet echter nooit zetels te behalen en raakt medio jaren '80 in de versukkeling.

In maart 1996 wordt Constant Kusters (ex-CP'86, JFN'94, FAP) partijsecretaris van de NVU. Eind 1996 komt Joop Glimmerveen meerdere malen in het nieuws vanwege bedreiging van politici en een journalist. Het Openbaar Ministerie start een strafrechtelijk onderzoek naar de uitlatingen van Glimmerveen.

Jurisprudentie:

De rechtbank Amsterdam verklaart op 8 maart 1978 de NVU tot verboden vereniging (art. 15, 16 Boek 2 BW (oud)). De rechtbank is van oordeel dat de werkzaamheid van het NVU bovenal blijkt te bestaan uit het streven naar gedwongen uitwijzing van Surinamers, Antillianen en buitenlandse arbeiders en uit het prikkelen van haat- en superioriteitsgevoelens. De activiteiten van de NVU zijn van een zodanig aan het misdadige grenzende en potentieel gevaarlijke aard, dat strijd met de in ons land algemeen aanvaarde eisen van openbare orde en goede zeden niet te ontkennen valt, aldus de rechtbank.

De rechtbank wijst de vordering tot ontbinding echter van de hand omdat ontbinding alleen van de NVU, die nauw verbonden is met de Stichting tot Steun aan en Toezicht op de NVU, elke betekenis mist. Ontbinding van de Stichting was niet gevorderd.

De Hoge Raad maakt op 9 maart 1979 duidelijk dat het verboden karakter van de NVU geen bindende kracht heeft. De NVU is feitelijk dus niet verboden.

 Boven**Afkorting:****OVNS****Gebruiker:**

Onafhankelijk verbond Nationaal Socialisten

Informatie:

In 1983 door Martijn Freling (NVP\CP'86) en Johnny van Ham opgerichte lokale Rotterdamse groepering. Het OVNS gaat in 1984 op in het Jongeren Front Nederland (JFN). In 1994 wordt het OVNS opnieuw opgericht om in 1995 weer in te slapen.

Jurisprudentie:*Geen* **Boven****Afkorting:****Volksnationalisten Nederland****Gebruiker:**

Volksnationalisten Nederland

Informatie:

In 1997 opgericht door ondermeer de voormalige bestuursleden van NVP\CP'86, Wim Beaux, Marc de Boer (gemeenteraadslid te Rijswijk) en Marcel Hoogstra (gemeente raadslid te Spijkenisse). De Boer en Hoogstra hebben een hoge positie bekleed in de inmiddels opgeheven Nederlandse afdeling van de Ku Klux Klan.

De Volksnationalisten Nederland wil in 1998 deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen. Volgens de oprichters wordt de partij radicaal en keert

zij zich tegen de multi-culturele samenleving.

Jurisprudentie:

Geen

Leuzen

Leus:	Baas in eigen land
Informatie:	Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus:	Bevrijdt Europa van de Joden
Informatie:	Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker is in diverse talen verschenen en wordt danwel is gebruikt door onder andere het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) en het Jongeren Front Nederland (JFN).
Jurisprudentie:	
De rechtbank Zutphen spreekt zich op 18 maart 1988 uit over het plakken en het in het bezit hebben van stickers met de tekst "Bevrijdt Europa van de joden" (en "Buitenlanders eruit"). De sticker waarop een hakenkruis is afgebeeld en die is voorzien van de tekst "Bevrijdt Europa van de joden" kan, alleen al voor wat betreft de tekst, worden aangemerkt als een uitlating die een belediging bevat voor een groep mensen, met name joden, en wel wegens hun ras. Plakken in het openbaar en het in het bezit hebben van deze sticker levert overtreding op van de artikelen 137c en 137e Sr. De rechtbank Breda veroordeelt op 29 mei 1990 een JFN-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Bevrijdt Europa van de joden", "Buitenlanders eruit" en "Auslander raus". De rechtbank is van oordeel dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige misdrijven op het gebied van belediging van -en aanzetten tot haat tegen en discriminatie van- niet-blanken, niet Europeanen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).	

Leus:	Buitenlanders eruit Ausländer Raus
Informatie:	Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker is in diverse talen verschenen en wordt danwel is gebruikt door onder andere het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS), het Jongeren Front Nederland (JFN) en het Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten (OVNS).
Jurisprudentie:	
De rechtbank Zutphen spreekt zich op 18 maart 1988 uit over het plakken en het in het bezit hebben van stickers met de tekst "Buitenlanders eruit" (en "Bevrijdt Europa van de joden"). De sticker waarop een hakenkruis is afgebeeld en die is voorzien van de tekst "Buitenlanders eruit", bevat een uitlating die beledigend is of kan zijn voor een groep mensen wegens hun ras. Weliswaar lijken de woorden betrekking te hebben op alle buitenlanders, hetgeen op zichzelf nog geen discriminatie wegens ras oplevert. Uit de toevoeging van het hakenkruis leidt de rechtbank echter af dat de betreffende sticker betrekking heeft op buitenlanders die in de gedachtengang van aanhangers van nazi-ideeën als inferieur worden beschouwd. Plakken in het openbaar en het in bezit hebben van deze sticker levert overtreding op van de artikelen 137c en 137e Sr. De rechtbank Breda veroordeelt op 29 mei 1990 een JFN-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Bevrijdt Europa van de joden", "Buitenlanders eruit" en "Ausländer raus". De rechtbank is van oordeel dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige misdrijven op het gebied van belediging van -en aanzetten tot haat tegen en discriminatie van- niet-blanken, niet Europeanen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).	

Leus:	Eigen geld voor eigen volk
Informatie:	Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld

Leus:**Eigen volk eerst****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker en wordt dan wel is gebruikt door onder andere de Centruumpartij '86 (CP'86), het Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten (OVNS) en het Vlaams Blok. Ook de afkorting "E.V.E" van de leus is in gebruik.

Jurisprudentie:

De Kiesraad oordeelt op 22 april 1992 dat deze leus achterstelling van allochtone ingezetenen impliceert en acht de leus in strijd met artikel 1 van de Grondwet. Op grond daarvan wijst het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer het verzoek van de CP'86 tot inschrijving van de aanduiding "CP'86 "Eigen volk eerst" af.

De politierechter te Amsterdam spreekt op 13 juni 1995 een verdachte vrij die pamfletten heeft geplakt met de teksten "CP'86 lijst 7 Centruumpartij '86" en "Eigen volk eerst". De politierechter is van oordeel dat de enkele leus "Eigen volk eerst" niet zonder meer valt onder artikel 137c, 137d of 137e Sr. Er ontbreekt, aldus de rechter, een context waaruit blijkt dat de leus ziet op ras, godsdienst en/of levensovertuiging.

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP/CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", "

"Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.).

Leus:**Het is fijn blank te zijn****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker die afkomstig is van het Vlaams Blok, maar de naam van de Centruumpartij '86 (CP'86) draagt.

Leus:**Hitler Heil Hitler****Leus:****Holland Slank Hou Holland Slank****Leus:****Koop niet bij Joden****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld.

Leus:**Nederland voor de Nederlanders****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86).

Jurisprudentie:

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP/CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", "Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.).

Leus:**Nederlander ben je door geboorte****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus:**Nederlandse arbeidsplaatsen voor Nederlandse arbeiders****Informatie:**

Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefrent Nationaal Socialisten (ANS).

Jurisprudentie:

De rechtbank Alkmaar veroordeelt op 6 november 1990 een ANS-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Nederlandse arbeidsplaatsen voor Nederlandse arbeiders" (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

In hoger beroep verklaart het Hof Amsterdam op 73 september 1993 het Openbaar Ministerie wegens vormfouten niet-ontvankelijk. De verdachte wordt vrijgesproken.

Leus: **Remigreren ja, integreren nee**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus: **Rotfront Verrecke**

Informatie: Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS).

Leus: **Stop de derde wereld invasie**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86).

Leus: **Vol= vol**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op pamfletten van de Centrumdemocraten (CD).

Jurisprudentie:

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP/CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", "Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.).

Leus: **Wir sind wieder da**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS).

Jurisprudentie:

De rechtbank Middelburg is van oordeel (24 november 1995) dat verspreiding van deze sticker een overtreding oplevert van de artikelen 137d en 137e Sr.

Leus: **W. P. White Power**

Informatie: In de jaren '80 was White Power de leus van het Jongeren Front Nederland (JFN). Tegenwoordig vinden uit naam van W.P./White Power tal van bekladdingen, bedreigingen, brandstichtingen en knokpartijen plaats. De letters W.P. worden vaak in combinatie met een derde letter aangetroffen. De derde letter verwijst veelal naar de buurt of stad.

Divers **18**

Informatie: Staan voor de 1^e en 8^e letter uit het alfabet en dus voor Adolf Hitler. Aanduiding wordt veelvuldig gebruikt in interne correspondentie.

Divers **88**

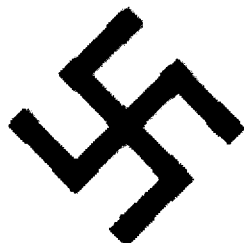
Informatie: Staan voor de 8^e letter uit het alfabet en dus voor Heil Hitler. Aanduiding wordt

veelvuldig gebruikt in interne correspondentie.

Swastika/Hakenkruis

Naam:

Swastika
Hakenkruis

Betekenis: Zonnerad met vier spaken; de spaken stellen de seizoenen voor. Het is een geluk, heilbrengend en weerbaar zonnerad.

Van oorsprong religieus symbool. Is al eeuwenlang een veel gebruikt symbool in India. In de westerse wereld vooral bekend als symbool voor het nationaal-socialisme, gebruikt door de nazi's in de Tweede Wereldoorlog.

Gebruiker: ANS (Aktiefront Nationaal Socialisten)

NSDAP-AO (Nationalsozialistischer Deutsche Arbeiterpartei/Ausland und Aufbauorganisation)

OVNS (Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten)

Leuzen:

Baas in eigen land
Bevrijdt Europa van de Joden

Jurisprudentie:

De rechtbank Leeuwarden spreekt zich op 13 mei 1993 uit over het aanbrengen van hakenkruizen (en SS tekens) op muren. De rechtbank is van oordeel dat het in het openbaar aanbrengen van deze tekens (ook zonder tekst) aanzet tot discriminatie van mensen wegens hun ras (art. 137d Sr.). De tekens staan immers voor het nationaal-socialisme en nazi-Duitsland en daarmee voor een ideologie die als één van de belangrijkste kenmerken de discriminatie van mensen wegens hun ras behelst. De tekens zetten met name die mensen tot discriminatie aan, die gevoelig zijn voor de ideeën van het nationaal-socialisme en nazi-Duitsland en die in die tekens een bevestiging vinden.

Het Hof van Leeuwarden spreekt zich op 26 april 1994 uit over het dragen van rode armbanden met daarop hakenkruisen. Het zichtbaar dragen van de afbeelding van een zwart hakenkruis op een rode armband wordt ervaren als het uitdragen van het gedachtengoed van het nationaal-socialisme. Het is algemeen bekend, dat de nationaal-socialistische ideologie zich bij uitstek kenmerkt door rassenleer en antisemitisme. Tevens is het algemeen bekend dat in de Tweede Wereldoorlog op grond van die ideologie de joden in Europa zijn vervolgd en op grote schaal uitgemoord. Daarmee is naar het oordeel van het Hof het in het openbaar dragen van het hakenkruis beledigend voor (ondermeer) joden wegens hun ras (art. 137c Sr.).

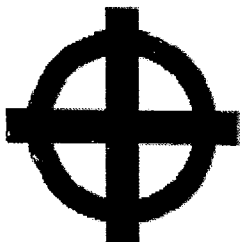
De Hoge Raad bevestigt op 21 februari 1995 de uitspraak van het Hof van Leeuwarden.

Het in het openbaar dragen van een hakenkruis is een uitlating bij afbeelding die beledigend is voor (ondermeer) joden wegens hun ras (art. 137c Sr.).

De politierechter te Leeuwarden spreekt zich op 25 september 1995 uit over het aanbrengen van een hakenkruis op tegels en een verkeersbord. De politierechter is van oordeel dat de graffitispuiters zich in het openbaar, opzettelijk beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen wegens hun ras, te weten de joodse bevolking (art. 137c Sr.).

Keltisch Kruis / Zonnerad

Naam:

Keltisch Kruis
Kelten Kruis
Zonnerad

Betekenis: Bescherm- en heilsteken. Het hoogste godssymbool, steeds wederkerend, alles omvattend.

Is waarschijnlijk een afgeleide van het Keltisch Hoogkruis, ook wel Iers Hoogkruis genoemd. Het Keltisch Hoogkruis, waarvan de onderste poot langer is dan de overige drie, werd vroeger op heilig verklaarde plekken geplaatst en komt in Ierland veelvuldig voor. Het dragen van een Keltisch Kruis is ondermeer populair onder liefhebbers van Ierland en wordt ook regelmatig in kunst verwerkt.

Gebruiker:

CP '86 (Centrum Partij '86)
NVP / CP '86 (Nat. Volkspartij / Centrum Partij '86)
JFN (Jongeren Front Nederland)

Leuzen:

Buitenlanders eruit
Ausländer Raus

Jurisprudentie:

De rechtbank Arnhem is van oordeel (21 december 1992) dat het dragen van een hanger met Kelten Kruis en een t-shirt met de tekst 'Twente Skins' en runetekens een overtreding oplevert van artikel 137c Sr.

De rechtbank Dordrecht is van oordeel (1994) dat het in het openbaar aanbrengen van een Kelten Kruis én de tekst 'White Power' een overtreding oplevert van artikel 13 1 c Sr.

Sigrune / SS-teken

Naam:

Sigrune
SS-teken

Betekenis:

Sig, sol, zege,
overwinning. Wees
sterk, overwin uzelf.

Gebruiker:

Runeteken, door de SS
gebruikt in de Tweede
Wereldoorlog.

Jurisprudentie:

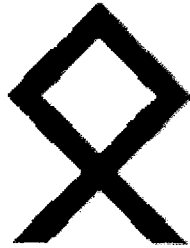
De rechtbank Leeuwarden spreekt zich op 13 mei 1993 uit over het aanbrengen van SS-teken (en hakenkruizen) op muren. De rechtbank is van oordeel dat het in het openbaar aanbrengen van deze tekens (ook zonder tekst) aanzet tot discriminatie van mensen wegens hun ras (art. 137d Sr.).

Deze tekens staan immers voor het nationaal-socialisme en nazi-Duitsland en daarmee voor een ideologie die als één van de belangrijkste kenmerken de discriminatie van mensen wegens hun ras behelst. De tekens zetten met name die mensen tot discriminatie aan, die gevoelig zijn voor de ideeën van het nationaal-socialisme en nazi-Duitsland en die in die tekens een bevestiging vinden.

Odalrune

Naam:

Odalrune

Betekenis:

Odal, adel.

Eigen bloed en eigen erf zijn de hoogste adel.
Runeteken, door de SS gebruikt in de Tweede Wereldoorlog.

Gebruiker:

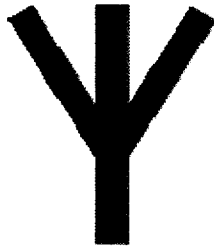
CP'86 (Centrum Partij '86)
NVU (Nederlandse Volks Unie)

Jurisprudentie:

Geen

Levensboom

Naam:

Levensboom
Lebensbaum
Levensrune
Manrune
Berkenkruis

Betekenis: Man, leven, nieuw leven. Jong blijft het leven dat ter eeuwigheid voert.

Gebruiker: NA (National Alliance)
Voorpost
Weduwe Rost van Tonningen & het Consortium
De Levensboom

Jurisprudentie:

Geen

Wolfsangel

Naam:

Wolfsangel

Betekenis:

Weerbaarheid. Zijt bewust van het gevaar en wil het overwinnen.
Runeteken, door de NSB gebruikt in de Tweede Wereldoorlog.

Gebruiker:

ANS (Aktiefront Nationaal Socialisten)
OVNS (Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten)

Jurisprudentie:

Geen

Afkorting:**ANS****Gebruiker:**

Aktiefront Nationaal Socialisten

Informatie:

In 1983 opgericht als radicale afsplitsing van het toenmalige Jongeren Front Nederland (JFN). Het ANS is een kleine, openlijk nationaal-socialistische, organisatie en is de Nederlandse tak van het in 1983 in Duitsland verboden Aktionsfront Nationaler Sozialisten.

Leider van het ANS in Nederland is Eite Homan. De doelstelling is de heropricting van Hitlers nazi-partij en het realiseren van het Vierde Rijk. De ideologie is gebaseerd op het 25-punten programma van Hitlers NSDAP. Het ANS Nederland uit zich nadrukkelijk neonazistisch, antisemitisch en racistisch en houdt zich voornamelijk bezig met propaganda-acties.

Jurisprudentie:

De rechtbank Alkmaar kwalificeert op 6 november 1990 het ANS als een criminele organisatie. Een ANS-lid wordt veroordeeld wegens deelname aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr.), bestaande in racistische belediging, het aanzetten tot haat of discriminatie van mensen wegens hun ras en het ter verspreiding in voorraad hebben van racistische pamfletten en stickers (art. 137c, 137d, 137e Sr.). In hoger beroep verklaart het Hof Amsterdam op 13 september 1993 het Openbaar Ministerie wegens vormfouten niet-ontvankelijk. De verdachte van deelname aan het ANS wordt vrijgesproken.

 Boven**Afkorting:****AWB****Gebruiker:**

Afrikaander Weerstand Beweging

Informatie:

Neonazistische, paramilitaire groepering die in Zuid Afrika streeft naar de Boeren Volksstaat. Leider van de AWB is Eugene Terre Blanche. Het AWB onderhoudt contacten met diverse neonazistische organisaties in Europa.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven**Afkorting:****CD****Gebruiker:**

Centrum Democraten

Informatie:

In 1984 opgericht door leden van de toenmalige Centrumpartij (CP) nadat Hans Janmaat uit die partij is gezet.

De CD is de grootste rechts-extremistische politieke partij in Nederland. De leiding is in handen van Hans Janmaat en Wil Schuurman. Centraal in het gedachtengoed van de CD staat de afkeer van immigratie en van allochtonen. Het belangrijkste programmapunt van de partij is: Nederland is vol en 'de buitenlanders' moeten eruit.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 behaalt de CD in 38 plaatsen 77 raadszetels, waarvan vijf in de Rotterdamse gemeenteraad. In vijf Rotterdamse deelraden behaalt de CD 18 zetels, in de Tweede Kamer drie zetels en in de Provinciale Staten eveneens drie zetels. Niet al deze zetels worden overigens bezet.

Jurisprudentie:

De Vereniging Centrum Democraten, Hans Janmaat en Wil Schuurman worden op 4 mei 1994 door de rechtbank 's-Gravenhage veroordeeld wegens discriminatoire uitslatingen in de zendtijd voor politieke partijen op radio en televisie. De rechtbank is van oordeel dat in de uitzendingen Nederlanders zijn opgezet tegen mensen uit andere culturen, door in te spelen op in de samenleving bestaande angsten voor en onbekendheid met die andere culturen, om kiezers te winnen en politieke winst te behalen.

Verder is volgens de rechtbank in de uitzendingen opgeroepen tot beperking van fundamentele rechten van specifieke groepen mensen uitsluitend op grond van hun ras, nationaliteit of etnische afstamming en zijn in talloze uitzendingen beledigende uitslatingen gedaan over die groepen mensen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

In hoger beroep veroordeelt het Hof 's-Gravenhage bij arrest van 28 maart 1995 de verdachten op grond van die passages van de tenlastelegging waarin uitdrukkelijk ras of etniciteit werd genoemd (Surinamers, Turken etc.). Het Hof spreekt de verdachten echter vrij voor zover er was gesproken van 'vreemdelingen', 'minderheden' en 'asielzoekers'. Hier ontbreekt volgens het Hof de aanduiding of indicatie van ras, nodig voor de overtreding van 137c ev Sr. Zowel de CD, Janmaat en Schuurman als het Openbaar Ministerie gaan in cassatie.

De advocaat-generaal is van oordeel dat het Hof 's-Gravenhage het artikel 137c Sr. te eng heeft uitgelegd en concludeert tot vernietiging van het arrest van 28 maart 1995. De Hoge Raad volgt de advocaat-generaal in zijn conclusie en veroordeelt op 16 april 1996 de CD, Janmaat en Schuurman onherroepelijk wegens discriminatie.

 Boven

Afkorting:

CP

Gebruiker:

Centrum Partij

Informatie:

In 1980 opgericht door Henri Brookman. In de CP speelt Hans Janmaat (CD) een centrale rol totdat hij in 1984 uit de partij wordt gezet. De Centruumpartij wordt in 1986 failliet verklaard na fraude bij verkiezingen. Direct daarop richten enkele actieve leden CP'86 op.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

**CP'86
NVP\CP'86**

Gebruiker:

Centruumpartij '86
Nationale Volkspartij\Centruumpartij '86

Informatie:

De failliete CP gaat in 1986 door onder de naam CP'86. In grootte vormt zij de tweede rechts-extremistische politieke partij in Nederland. De partij typeert zichzelf als 'nationaal-democratisch', een term die is overgenomen van een Duitse nazistroming. CP'86 uit zich expliciet antisemitisch en propageert

herziening van de geschiedschrijving over de Tweede Wereldoorlog.

De CP'86 onderhoudt nauwe banden met ondermeer het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) en 'frontorganisaties' van deze groep zoals het Jongeren Front Nederland '94 (JFN'94) en de Fundamentalistische Arbeiders Partij (FAP). Ook is

een deel van de aanhang actief in de (inmiddels opgeheven)

Nederlandse tak van de Ku Klux Klan. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 stelt de CP'86 diverse personen kandidaat die (rechts-extremistische) gewelddaden hebben gepleegd.

CP'86 behaalt in totaal negen raadszetels, waarvan één in Rotterdam. In de Rotterdamse deelraden behaalt CP'86 acht zetels.

Eind 1994 wordt vanwege een dreigend verbod van de partij een nieuwe vereniging opgericht, de Vereniging Nationale Volkspartij. CP'86 noemt zich sindsdien de Nationale Volkspartij\CP'86.

Eind 1996 vindt een scheuring binnen de partij plaats. De radicale vleugel, onder leiding van Stewart Mordaunt (gemeenteraadslid te Den Haag) en Martijn Freling (gemeenteraadslid te Rotterdam), gaat uiteindelijk door onder de naam van de oude partij (NVP\CP'86). De 'gematigden' richten een nieuwe

rechts-extremistische partij op (zie Volksnationalisten Nederland).

Jurisprudentie:

De Vereniging Centruumpartij '86 wordt op 2 mei 1995 door de Rechtbank Amsterdam tot criminele organisatie bestempeld en veroordeeld wegens overtreding van de artikelen 137c, 137d en 137e Sr. De rechtbank heeft in het bijzonder laten meewegen dat de vereniging zich als politieke partij op grote schaal bezig heeft gehouden met het (doen) verspreiden van pamfletten en folders waarvan de inhoud onder meer aanzet tot haat en discriminatie van in ons land verblijvende etnische minderheden. Ook worden vijf bestuursleden van CP'86 veroordeeld wegens overtreding van de artikelen 137c, 137d en 137e Sr. en wegens deelname aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr.).

Op 11 december 1995 worden de vonnissen door het Hof Amsterdam in hoger beroep bevestigd. De Hoge Raad heeft inmiddels in cassatie de uitspraak bevestigd.

 Boven

Afkorting:

FAP

Gebruiker:

Fundamentalistische Arbeiderspartij

Informatie:

In 1995 door onder andere Eite Homan (ANS) en Constant Kusters (ex-CP'86, JFN'94) opgericht als 'frontorganisatie' van het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS). Hoewel de FAP pretendeert een kopie te zijn van de in 1995 in Duitsland verboden Freiheitliche Arbeiter Partei, is de groepering (vooralsnog) niet meer dan een splinterorganisatie.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

JFN

Gebruiker:

Jongeren Front Nederland

Informatie:

In 1982 opgericht door Stewart Mordaunt (NVP\CP'86) als afsplitsing van het Nationaal Jeugd Front (NJF), de voormalige jeugdorganisatie van de Nederlandse Volks-Unie van Joop Glimmerveen. Het is een actieve en ook gewelddadige beweging. Leden van de JFN worden verschillende malen opgepakt en

veroordeeld. Vanwege een dreigend verbod heft Mordaunt in 1990 het JFN op en roept leden op toe te treden tot de CP'86.

Twee voormalige leden van het JFN, veroordeeld wegens het plegen van een bomaanslag op een Turks koffiehuis in Schiedam in 1986, worden in 1994 voor de CP'86 in twee Rotterdamse deelraden gekozen.

Jurisprudentie:

Op 20 mei 1990 veroordeelt de rechtbank Breda twee JFN'ers wegens deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven, bestaande uit het zich in het openbaar opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras en het aanzetten tot haat en discriminatie van mensen wegens hun ras (art. 137c, 137d, 140 Sr.).

In hoger beroep bevestigt het Hof Den Bosch op 20 maart 1992 de uitspraak van de rechtbank Breda.

 Boven

Afkorting:

JFN'94

Gebruiker:

Jongeren Front Nederland '94

Informatie:

In 1994 door Constant Kusters (ex-CP'86, FAP) opgericht als 'frontorganisatie' van het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS). Sinds 1995 verschijnt het nieuwsblad JFN'94- Nieuws.

Hierin wordt tekeer gegaan tegen migranten, joden en andere bevolkingsgroepen.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

KKK

Gebruiker:

Ku Klux Klan

Informatie:

Amerikaanse beweging uit 1866 die de blanke overheersing als uitgangspunt heeft. Na 1915 is sprake van een opleving van de Klan. Een derde opleving vindt plaats midden jaren vijftig. Vandaag de dag bestaat er geen eenduidige KKK meer, maar bestaan er verschillende Klanfacties zoals de United Klans of America of de Knights.

De inmiddels opgeheven Nederlandse afdeling van de KKK was verbonden met enkele voormalige leden van NVP\CP'86. Deze hebben recentelijk, in 1997, een nieuwe rechts-extremistische partij opgericht, de Volksnationalisten Nederland.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

NA

Gebruiker:

National Alliance

Informatie: Amerikaanse neonazistische beweging die stamt uit 1970. De organisatie heeft een netwerk van informanten en sympathisanten in Amerika, Canada en West-Europa. De NA heeft ondermeer contact met NVP\CP'86 lid Martijn Freling, gemeenteraadslid te Rotterdam.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

Nederlands Blok

Gebruiker: Nederlands Blok

Informatie: In 1992 opgericht door Alfred Vierling (ex-CD en CP) en Wim Vreeswijk (ex-CD). Het Nederlands Blok is een kleine politieke partij en een zusterorganisatie van het Vlaams Blok in België.

De ideologie van het Nederlands Blok is nagenoeg gelijk aan die van de Centrumdemocraten (CO): Nederland is vol en alle 'buitenlanders' moeten eruit. Verscheidene leden van de CD zijn in de afgelopen jaren overgestapt naar het Nederlands Blok.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 behaalt de partij in Utrecht één raadszetel. Bij de statenverkiezingen in 1995 behaalt het Nederlands Blok geen enkele zetel.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:

NSDAP/AO

Gebruiker: Nationalsozialistischer Deutsche Arbeiterpartei/Ausland Und Aufbauorganisation

Informatie: Moet dienen als de voorhoede-organisatie in de totstandkoming van het Vierde Rijk, 'de natuurlijke orde van het blanke ras'. De NSOAP/AO dient vooral als propaganda-apparaat voor neonazi's en heeft zijn hoofdkwartier in Lincoln, Nebraska USA.

Vandaaruit wordt nationaal-socialistisch propaganda-materiaal in diverse talen verspreid.

In Nederland moet het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) zorgen voor de opbouw van de NSDAP. Volgens de binnenlandse veiligheidsdienst van de Duitse staat Nordrhein-Westfalen leidt ANS-leider Eite Homan de Europese tak van de NSDAP/AO.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven

Afkorting:**NVU****Gebruiker:**

Nederlandse Volks Unie

Informatie:

In 1971 opgericht. In 1974 treedt Joop Glimmerveen aan als partij-leider. De NVU is in de jaren '70 de eerste organisatie die als politieke partij gestalte geeft aan een racistisch gedachtengoed. In de loop der jaren ontwikkelt de NVU zich tot een uitgesproken nationaal-socialistische partij. De partij weet echter nooit zetels te behalen en raakt medio jaren '80 in de versukkeling.

In maart 1996 wordt Constant Kusters (ex-CP'86, JFN'94, FAP) partijsecretaris van de NVU. Eind 1996 komt Joop Glimmerveen meerdere malen in het nieuws vanwege bedreiging van politici en een journalist. Het Openbaar Ministerie start een strafrechtelijk onderzoek naar de uitspraken van Glimmerveen.

Jurisprudentie:

De rechtbank Amsterdam verklaart op 8 maart 1978 de NVU tot verboden vereniging (art. 15, 16 Boek 2 BW (oud)). De rechtbank is van oordeel dat de werkzaamheid van het NVU bovenal blijkt te bestaan uit het streven naar gedwongen uitwijzing van Surinamers, Antillianen en buitenlandse arbeiders en uit het prikkelen van haat- en superioriteitsgevoelens. De activiteiten van de NVU zijn van een zodanig aan het misdadige grenzende en potentieel gevaarlijke aard, dat strijd met de in ons land algemeen aanvaarde eisen van openbare orde en goede zeden niet te ontkennen valt, aldus de rechtbank.

De rechtbank wijst de vordering tot ontbinding echter van de hand omdat ontbinding alleen van de NVU, die nauw verbonden is met de Stichting tot Steun aan en Toezicht op de NVU, elke betekenis mist. Ontbinding van de Stichting was niet gevorderd.

De Hoge Raad maakt op 9 maart 1979 duidelijk dat het verboden karakter van de NVU geen bindende kracht heeft. De NVU is feitelijk dus niet verboden.

 Boven**Afkorting:****OVNS****Gebruiker:**

Onafhankelijk verbond Nationaal Socialisten

Informatie:

In 1983 door Martijn Freling (NVP\CP'86) en Johnny van Ham opgerichte lokale Rotterdamse groepering. Het OVNS gaat in 1984 op in het Jongeren Front Nederland (JFN). In 1994 wordt het OVNS opnieuw opgericht om in 1995 weer in te slapen.

Jurisprudentie:

Geen

 Boven**Afkorting:****Volksnationalisten Nederland****Gebruiker:**

Volksnationalisten Nederland

Informatie:

In 1997 opgericht door ondermeer de voormalige bestuursleden van NVP\CP'86, Wim Beaux, Marc de Boer (gemeenteraadslid te Rijswijk) en Marcel Hoogstra (gemeente raadslid te Spijkenisse). De Boer en Hoogstra hebben een hoge positie bekleed in de inmiddels opgeheven Nederlandse afdeling van de Ku Klux Klan.

De Volksnationalisten Nederland wil in 1998 deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen. Volgens de oprichters wordt de partij radicaal en keert

zij zich tegen de multi-culturele samenleving.

Jurisprudentie:

Geen

Leuzen

Leus: Baas in eigen land

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus: Bevrijdt Europa van de Joden

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker is in diverse talen verschenen en wordt danwel is gebruikt door onder andere het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS) en het Jongeren Front Nederland (JFN).

Jurisprudentie:

De rechtbank Zutphen spreekt zich op 18 maart 1988 uit over het plakken en het in het bezit hebben van stickers met de tekst "Bevrijdt Europa van de joden" (en "Buitenlanders eruit"). De sticker waarop een hakenkruis is afgebeeld en die is voorzien van de tekst "Bevrijdt Europa van de joden" kan, alleen al voor wat betreft de tekst, worden aangemerkt als een uitlating die een belediging bevat voor een groep mensen, met name joden, en wel wegens hun ras. Plakken in het openbaar en het in het bezit hebben van deze sticker levert overtreding op van de artikelen 137c en 137e Sr.

De rechtbank Breda veroordeelt op 29 mei 1990 een JFN-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Bevrijdt Europa van de joden", "Buitenlanders eruit" en "Auslander raus". De rechtbank is van oordeel dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige misdrijven op het gebied van belediging van -en aanzetten tot haat tegen en discriminatie van- niet-blanken, niet Europeanen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

Leus: Buitenlanders eruit Ausländer Raus

Informatie: Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker is in diverse talen verschenen en wordt danwel is gebruikt door onder andere het Aktiefront Nationaal Socialisten {ANS}, het Jongeren Front Nederland {JFN} en het Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten {OVNS}.

Jurisprudentie:

De rechtbank Zutphen spreekt zich op 18 maart 1988 uit over het plakken en het in het bezit hebben van stickers met de tekst "Buitenlanders eruit" (en "Bevrijdt Europa van de joden").

De sticker waarop een hakenkruis is afgebeeld en die is voorzien van de tekst "Buitenlanders eruit", bevat een uitlating die beledigend is of kan zijn voor een groep mensen wegens hun ras.

Weliswaar lijken de woorden betrekking te hebben op alle buitenlanders, hetgeen op zichzelf nog geen discriminatie wegens ras oplevert. Uit de toevoeging van het hakenkruis leidt de rechtbank echter af dat de betreffende sticker betrekking heeft op buitenlanders die in de gedachtengang van aanhangers van nazi-ideeën als inferieur worden beschouwd. Plakken in het openbaar en het in bezit hebben van deze sticker levert overtreding op van de artikelen 137c en 137e Sr.

De rechtbank Breda veroordeelt op 29 mei 1990 een JFN-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Bevrijdt Europa van de joden", "Buitenlanders eruit" en "Ausländer raus". De rechtbank is van oordeel dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige misdrijven op het gebied van belediging van -en aanzetten tot haat tegen en discriminatie van- niet-blanken, niet Europeanen (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

Leus: Eigen geld voor eigen volk

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld

Leus:**Eigen volk eerst****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker en wordt danwel is gebruikt door onder andere de Centruumpartij '86 (CP'86), het Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisten (OVNS) en het Vlaams Blok. Ook de afkorting "E.V.E" van de leus is in gebruik.

Jurisprudentie:

De Kiesraad oordeelt op 22 april 1992 dat deze leus achterstelling van allochtone ingezetenen impliceert en acht de leus in strijd met artikel 1 van de Grondwet. Op grond daarvan wijst het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer het verzoek van de CP'86 tot inschrijving van de aanduiding "CP'86 "Eigen volk eerst" af.

De politierechter te Amsterdam spreekt op 13 juni 1995 een verdachte vrij die pamfletten heeft geplakt met de teksten "CP'86 lijst 7 Centruumpartij '86" en "Eigen volk eerst". De politierechter is van oordeel dat de enkele leus "Eigen volk eerst" niet zonder meer valt onder artikel 137c, 137d of 137e Sr. Er ontbreekt, aldus de rechter, een context waaruit blijkt dat de leus ziet op ras, godsdienst en/of levensovertuiging.

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP \CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", < /EM>

"Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.).

Leus:**Het is fijn blank te zijn****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker die afkomstig is van het Vlaams Blok, maar de naam van de Centruumpartij '86 (CP'86) draagt.

Leus:**Hitler Heil Hitler****Leus:****Holland Slank Hou Holland Slank****Leus:****Koop niet bij Joden****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld.

Leus:**Nederland voor de Nederlanders****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86).

Jurisprudentie:

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP \CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", "Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.).

Leus:**Nederlander ben je door geboorte****Informatie:**

Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus:**Nederlandse arbeidsplaatsen voor Nederlandse arbeiders****Informatie:**

Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefrent Nationaal Socialisten (ANS).

Jurisprudentie:

De rechtbank Alkmaar veroordeelt op 6 november 1990 een ANS-lid onder andere wegens het verspreiden van stickers met daarop hakenkruisen en teksten als "Nederlandse arbeidsplaatsen voor Nederlandse arbeiders" (art. 137c, 137d, 137e Sr.).

In hoger beroep verklaart het Hof Amsterdam op 73 september 1993 het Openbaar Ministerie wegens vormfouten niet-ontvankelijk. De verdachte wordt vrijgesproken.

Leus: **Remigreren ja, integreren nee**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86). Op de sticker staan tevens een vuist en Keltisch Kruis afgebeeld.

Leus: **Rotfront Verrecke**

Informatie: Leus komt onder meer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS).

Leus: **Stop de derde wereld invasie**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de Centruumpartij '86 (CP'86).

Leus: **Vol= vol**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op pamfletten van de Centrumdemocraten (CD).

Jurisprudentie:

De rechtbank Zwolle veroordeelt op 28 maart 1997 onder andere Hans Janmaat (CD) en Martijn Freling (NVP\CP'86) wegens het in het openbaar scanderen van leuzen als "Vol=vol", "Nederland voor de Nederlanders" en "Eigen volk eerst". De rechtbank is van oordeel dat verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan het aanzetten tot vreemdelingenhaat (art. 137d Sr.)

Leus: **Wir sind wieder da**

Informatie: Leus komt ondermeer voor op een sticker van de NSDAP/AO. Op de sticker staat tevens een hakenkruis afgebeeld. De sticker wordt onder andere gebruikt door het Aktiefront Nationaal Socialisten (ANS).

Jurisprudentie:

De rechtbank Middelburg is van oordeel (24 november 1995) dat verspreiding van deze sticker een overtreding oplevert van de artikelen 137d en 137e Sr.

Leus: **W. P. White Power**

Informatie: In de jaren '80 was White Power de leus van het Jongeren Front Nederland (JFN). Tegenwoordig vinden uit naam van W.P./White Power tal van bekladdingen, bedreigingen, brandstichtingen en knokpartijen plaats. De letters W.P. worden vaak in combinatie met een derde letter aangetroffen. De derde letter verwijst veelal naar de buurt of stad.

Divers **18**

Informatie: Staan voor de 1^e en 8^e letter uit het alfabet en dus voor Adolf Hitler. Aanduiding wordt veelvuldig gebruikt in interne correspondentie.

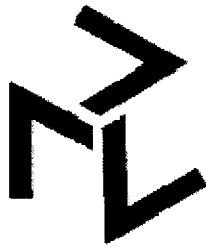
Divers **88**

Informatie: Staan voor de 8^e letter uit het alfabet en dus voor Heil Hitler. Aanduiding wordt

veelvuldig gebruikt in interne correspondentie.

Tritos / Triskei / Drievoet

Naam:

Tritos
Triskei
Drievoet

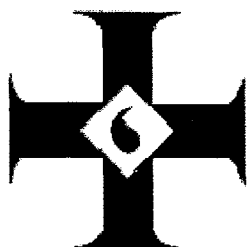
Betekenis: Zonnerad met drie spaken; de spaken staan voor de dagdelen.
Drievoet verwijzend naar de drieëenheid: het worden, het zijn en het vergaan.

Gebruiker: AWB (Afrikaander Weerstand Beweging)
OVNS (Onafhankelijk Verbond Nationaal Socialisme)

Jurisprudentie:

KKK-teken / KKK-vlag

Naam:

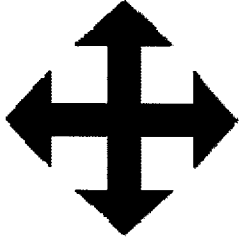
KKK-teken en
KKK-vlag

Gebruiker: De Ku Klux Klan maakt gebruik van zowel de vlag van de 'zuidelijken' ten tijde van de Amerikaanse Burgeroorlog als van een kruis met daarin een bloeddruuppel. Dit laatste symbool verwijst volgens sommige Klanfacties naar het kruis waaraan Christus is gestorven en zijn bloed dat hij voor de mensheid heeft gegeven. De vlag wordt ook gebruikt door rockbands ('Southern Rock'n Roll') en motorclubs.

Jurisprudentie:

Geen

Pijlkruis

Naam:	Pijlkruis
	
Gebruiker:	League of St. George Hongaarse en Roemeense neonazi- groeperingen
Jurisprudentie:	Geen

Muteren discriminatie in BVH

In BVH krijg je standaard de projectcode discriminatie (DIS1.0) aangeboden bij het invoeren van een aantal Maatschappelijke klassen.

Om te voldoen aan een goede registratie van discriminatiezaken vragen we je om te werken met deze projectcode (DIS1.0). Is er sprake van discriminatie, koppel de aangifte of melding aan de projectcode DIS1.0. Door beter te gaan registreren krijgen we regionaal een beter beeld van de omvang van het probleem. De code is gekoppeld aan de Maatschappelijke klasse discriminatie (F50), maar ook aan andere Maatschappelijke klassen waarbij een discriminatoir motief mogelijk een rol heeft gespeeld. Bijvoorbeeld; mishandeling, bedreiging, openlijk geweld, chantage, afdreiging, vernieling, brandstichting en burenruzie.

Je kunt kiezen uit onderstaande gronden waarop is gediscrimineerd:

- Ras
- Godsdienst
- Levensovertuiging
 - Geslacht
- Seksuele gerichtheid
 - Handicap

Checklist aangifte

Check BVH op naam van de aangever; zijn er eerdere mutaties betreffende discriminatie/belediging/mishandeling; kortom - is er een voorgeschiedenis? Vermeld deze.

Vraag of aangever al bij een Artikel 1 bureau (anti-discriminatiebureau) of andere instanties is geweest.

Stel de volgende vragen:

- Wanneer: dag, datum, tijdstip?
- Waar: locatie? (bij bus is opstapplaats pleegplaats)
- Tijdens een besloten of openbare bijeenkomst of op de openbare weg? Was het hoorbaar voor omstanders?
- Wie: naam en/of signalement dader? Getuigen? Doorvragen! Is er een relatie tussen aangever en verdachte? (buren, collega's)
 - Wat deed die persoon? Letterlijk omschrijven
 - Welke: duidelijke omschrijving van gebruikte goederen
- Waarmee: waarmee deed die persoon wat (gebaren, tekens, symbolen, etc.)?

Doet de aangever aangifte namens zichzelf, een stichting, bestuur of organisatie? Is hij/zij gemachtigd en waar blijkt dit uit? Indien mogelijk kopieën maken van stukken en deze als bijlage voegen. Denk aan sporen!

Wat voor werk doet de aangever? Waar? Misschien duidt dat op een motief.

Denk aan redenen van wetenschap: ik zag, hoorde, voelde, rook.

Houdt bij het opmaken van het proces verbaal de chronologische volgorde aan.

Vraag naar het gevoel wat de aangever had/heeft bij het gepleegde feit. Omschrijf dit gevoel uitgebreid. "Waardoor voelt u zich precies beledigd?" Heeft aangever het gevoel dat er een reële mogelijkheid van recidive bestaat?

Let op: het kan voorkomen dat aangevers uitsluitend iets uit de media hebben vernomen, maar dat ze de precieze inhoud van de bijvoorbeeld discriminerende teksten in kwestie niet kennen. Mogelijk is er in het geval van deze aangever geen sprake van strafbare discriminatie. Maak dan wel een mutatie aan in verband met de signaalfunctie.

In geval van een zaak, waarbij veel media aandacht is of die politiek "gevoelig" ligt, overleggen met de piketofficier of de discriminatieofficier.

Bij inbeslagname van goederen (bijvoorbeeld posters of brief): maak hiervan kleurenfoto's en voeg deze als bijlage bij. Let op (vermijden van nieuwe) sporen op goederen.

In geval van graffiti (vernieling/beschadiging) met discriminatoire inhoud bij voorkeur foto bijvoegen.

Vermeld in veld toelichting duidelijk het motief discriminatie. Dit zoekt later makkelijker.

Neem het signalement van de aangever/slachtoffer op in de aangifte, maak een foto van aangever/slachtoffer en voeg deze als bijlage bij aangifte. Dit maakt het uitkijken van eventuele videobeelden achteraf makkelijker.

Neem bij vragen (informatie & advies) contact op met het regionaal contactpersoon Discriminatie

Checklist verhoor verdachte discriminatie

Beschrijf uiterlijke kenmerken

- 1 Vraag naar denkbeelden en ideeën over de gediscrimineerde groepering
- 2 Vraag naar ervaringen met de gediscrimineerde groepering
- 3 Doorvragen naar motivatie, onderzoek motieven
- 4 Laat de verdachte zelf het begrip omschrijven
- 5 Welke bewoordingen zijn mondeling gebruikt door de verdachte, of wat is de inhoud van het geschrift of de afbeelding
- 6 Vermeld de discriminatiegronden (ras, seksuele geaardheid, godsdienst enzovoort)
- 7 Als er sprake is van verbale belediging, vraag dan tijdens het verhoor letterlijk "Wat heeft u precies gezegd?" Als dat afwijkt van de aangifte, citeer de aangever letterlijk en vraag door
- 8 Betreft het een organisatie of bedrijf, dan ook een uittreksel van de Kamer van Koophandel toevoegen en de naam van de eigenaar of directeur
- 9 In geval van inbeslagname goederen (bijvoorbeeld poster of brief) kleurenfoto's toevoegen
- 10 Ontmoetingsplaatsen/hangplekken
- 11 Bij-/roepnamen
- 12 Uiterlijke kenmerken
- 13 Afkomst
- 14 Lid groepering/stroming
- 15 Hulpverlening/traject
- 16 Politiecontacten
- 17 Gebruik van alcohol/drugs/medicijnen
- 18 Terwee

In geval van strafrechtelijk minderjarige/jonge verdachte

- 19 Confronteer de ouders met het gedrag van de jongere
- 20 Win informatie in bij colleg's Jeugdzaken en/of wijkpolitie
- 21 Informeer eventueel bij bureau HALT